

Koronaviruksen vaikutukset sijoittamiseen piensijoittajien keskuudessa

Tiivistelmä

Tekijä(t) Rapeli, Milla	Julkaisun laji Opinnäytetyö, AMK	Valmistumisaika 2021
	Sivumäärä 42, 1 liite	
Työn nimi Koronaviruksen vaikutukset sijoittamiseen piensijoittajien keskuudessa		
Tutkinto Tradenomi		
Toimeksiantajan nimi, titteli ja organisaatio Heikki Sintonen, Yliopettaja, LAB-ammattikorkeakoulu		
Tiivistelmä <p>Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli tutkia piensijoittajien sijoituskäyttäytymisen muutoksia koronaviruspandemian aikana. Tarkoituksena oli selvittää pandemian vaikutukset piensijoittajien sijoituskäyttäytymiseen sekä tarkemmat syyt mahdollisille käytöksen muutoksille.</p> <p>Opinnäytetyö on toteutettu määrällisenä tutkimusmenetelmänä. Verkkolinkin kautta toteutetussa kyselyssä pyrittiin tavoittamaan mahdollisimman laaja kohderyhmä luotettavien tutkimustulosten saamiseksi.</p> <p>Työn teoriaosuudessa on käsitelty sijoittamisen perusteita, esimerkiksi sijoitusinstrumentteja. Teoriaosuudessa on käyty läpi myös sijoittamisen keskeisiä asioita, kuten riskejä ja riskienhallintaa, yksilöiden sijoituskäyttäytymistä sekä viimeaikaisia osakemarkkinoiden kriisejä.</p> <p>Tutkimuksesta selvisi, että lähes puolet piensijoittajista ovat muuttaneet sijoituskäyttäytymistään pandemian aikana. Tutkimus myös osoitti, että piensijoittajien sijoituskäyttäytymisen muutokset poikkeavat hyvin paljon keskenään.</p>		
Asiasanat sijoittaminen, piensijoittaja, sijoituskäyttäytyminen, pandemia, covid-19		

Abstract

Author(s) Rapeli, Milla	Type of Publication Thesis, UAS	Published 2021
	Number of Pages 42, 1 appendix	
Title of Publication Investment Behavior of Private Investors during Coronavirus Pandemic		
Name of Degree Bachelor of Business Administration		
Name, title and organization of the client Mr Heikki Sintonen, Principal Lecturer, LAB University of Applied Sciences		
Abstract <p>The purpose of this thesis was to investigate behavior of private investors during the coronavirus pandemic. The meaning was to find out effects of the pandemic on the investment behavior of private investors and the more specific reasons for the possible changes in behavior.</p> <p>The thesis has been implemented as a quantitative research method. The survey was implemented via a web link in order to reach a wide target group to obtain reliable research results.</p> <p>The theoretical part of the thesis deals with the basics of investing, for example investment instruments. Theoretical part also reviews key issues of investing, such as risks and risk management, the investment behavior of individual investors and recent stock market crises.</p> <p>The study revealed that nearly half of private investors have changed their investment behavior during the pandemic. The study also showed that there are very many differences in the investment behavior among private investors.</p>		
Keywords investment, private investor, investment behavior, pandemic, covid-19		

Sisällys

1	Johdanto.....	1
1.1	Tutkimuksen tausta	1
1.2	Tutkimuksen tavoitteet ja tarkoitus.....	2
1.3	Tutkimuskysymykset ja rajaukset.....	2
2	Sijoittaminen.....	3
3	Sijoitusinstrumentit	5
3.1	Sijoitusinstrumenttien valinta.....	5
3.2	Osakkeet.....	5
3.3	Rahastot.....	6
3.3.1	Osakerahastot	7
3.3.2	Korkorahastot	7
3.3.3	Yhdistelmärahastot.....	8
3.3.4	Indeksirahastot	8
3.3.5	ETF-rahasto eli indeksiosuusrahasto.....	9
3.3.6	Muut rahastot.....	9
3.4	Suorat korkosijoitukset	9
3.5	Valuuttasijoittaminen	10
3.6	Asuntosijoittaminen	11
3.7	Muut sijoitusinstrumentit.....	12
4	Sijoittamisen riskit.....	14
4.1	Riskit ja riskienhallinta	14
4.2	Erilaisia riskejä.....	14
4.2.1	Yritysriski.....	14
4.2.2	Markkinariski.....	15
4.2.3	Korkorahastojen riskit.....	15
4.2.4	Valuuttariski	15
4.3	Riskimittarit	16
4.3.1	Volatiliteetti	16
4.3.2	Beta.....	17
4.3.3	Sharpen luku.....	17
4.4	Hajauttaminen.....	17
4.4.1	Hajauttaminen omaisuuslajeihin eli allokaatio	18
4.4.2	Toimialallinen ja maantieteellinen hajauttaminen	19
4.4.3	Ajallinen hajauttaminen	20

5	Sijoituskäyttäytyminen.....	21
5.1	Sijoituskäyttäytymiseen vaikuttavat tekijät.....	21
5.2	Sijoittajatyypit.....	22
6	Osakemarkkinoiden kriisit.....	24
6.1	Viimeaikaiset kriisit osakemarkkinoilla.....	24
6.1.1	Musta maanantai.....	24
6.1.2	IT-kupla.....	25
6.1.3	Finanssikriisi.....	26
6.1.4	COVID-19.....	27
7	Tutkimusaineiston hankinta.....	29
8	Tutkimustulokset.....	30
8.1	Kohderyhmän sijoitusprofiilit.....	30
8.2	Sijoituskäyttäytyminen ja sen muutokset pandemia-aikana.....	31
8.3	Johtopäätökset.....	33
8.4	Tutkimustulosten vertailu muihin aiheita käsitteleviin selvityksiin.....	33
9	Pohdinta.....	35
	Lähteet.....	37

Liitteet

1 Johdanto

1.1 Tutkimuksen tausta

Sijoittaminen on nykyteknologian ansiosta helppoa ja herättänyt niin nuorten kuin vanhempienkin kiinnostuksen. Sijoittaminen onnistuu älypuhelimella tai tietokoneella muutamalla napin painalluksella. Internet on täynnä ohjeita ja vinkkejä sekä aloitteleville että kokeneemmille sijoittajille. Sijoittajien suosimia osakevälittäjiä on tarjolla monia, ja niistä on helppo löytää omiin tarpeisiin sopiva esimerkiksi osakevälittäjien hintavertailukoneella. (Taloussanommat 2014.)

Maailmanlaajuinen koronaviruspandemia on viimeisen reilun vuoden aikana herättänyt epävarmuutta ja ahdistusta kansalaisissa. Maailmanlaajuisesta poikkeustilanteesta kärsii terveyden ja hyvinvoinnin lisäksi palvelut ja talous. (Honkatukia & Jormanainen 2021.) Pandemian etenemistä ja eri vaiheita on mielestäni kiinnostavaa seurata etenkin siksi, koska se laukaisee erilaisia reaktioita ihmisten käyttäytymisessä, joista osa on odotettavissa ja osalle ei löydy järkeviä perusteluita, hyvänä esimerkkinä koko kansan suunnaton vessapaperin hamstraaminen.

Valitsin aiheen, koska sijoittaminen on kiinnostanut minua jo pitkään ja ammattikorkeakoulussa kurssit, jotka käsitelivät sijoittamista, olivat mielestäni mielekkäitä. Tiedon etsiminen ja sijoitusta koskevien kirjojen ja artikkeleiden lukeminen antaa itselleni vielä laajemman käsityksen sijoitustoiminnasta, johon haluan perehtyä mahdollisimman hyvin. Sijoitustoiminnan lisäksi tämän hetken puhutuin aihe COVID-19 kiinnostaa minua ja olenkin seurannut pandemian vaikutuksia kiinnostuneena. Pandemian vaikutuksista kansalaisiin löytyy paljon artikkeleita ja keskusteluita internetissä, joten tiedon kerääminen määränsä puolesta ei ainakaan pitäisi tuottaa ongelmia tutkimukselleni. Olen jo pitkään miettinyt haluavani tehdä opinnäytetyön liittyen koronavirukseen, koska täysin samasta aiheesta ei voi olla montaa opinnäytetyötä olemassa.

Opinnäytetyöni teoriaosuudessa kerron sijoittamisesta yleisesti, mitä se tarkoittaa ja miten se tapahtuu. Käsitelen lyhyesti sijoitusinstrumentteja, hajautusta ja muita sijoittamiseen liittyviä olennaisia termejä. Avaan myös käsitteen piensijoittaja lukijalle ja pyrin kertomaan käsitteistä niin, että lukijat, joille aihe on ennestään täysin tuntematon, ymmärtäisivät, mitä opinnäytetyö käsittelee. Teoriaosuus sisältää myös lyhyen kertauksen pandemia-ajasta muiden markkinakriisien ohella.

1.2 Tutkimuksen tavoitteet ja tarkoitus

Koronaviruksen aiheuttama osakkeiden hinnan romahdus on saanut piensijoittajat rynnimään osakekaupoille. Uusia sijoittajia markkinoille suuntasi miljoonia ja jo markkinoilla olleet sijoittajat ovat alkaneet sijoittaa aktiivisemmin. (Sijoittaja.fi 2020e.) Pandemiasta johtuva sekasorto on aiheuttanut ihmisissä erilaisia reaktioita, jotka poikkeavat keskenään hyvin paljon toisistaan, ja siksi haluankin syventyä tarkemmin yhteen osa-alueeseen kriisin aikana, sijoittamiseen.

Tutkimuksen tavoitteena on kartoittaa syitä piensijoittajien sijoituskäyttäytymiselle, onko se muuttunut aktiivisemmaksi, passiivisemmaksi vai pysynyt ennallaan. Tavoitteena on myös kartoittaa, mikä on johtanut sijoittajan päätökseen ja onko toiminta ollut harkittua vai harkitsematonta. Tutkimuksessa vertaillaan pandemian eri vaiheiden eroavaisuuksia aikaan ennen virusta, eli ns. normaalia elämää. Kyselyn avulla pyritään saamaan tietoja sijoituskäytöksen muutoksesta laajalta kohderyhmältä ja analysoidaan tilastoja taulukoiden tai muiden kuvioiden avulla.

Tavoitteenani on tehdä tutkimus, jota voidaan hyödyntää jatkossa esimerkiksi tutkimuksissa, jotka käsittelevät piensijoittajia ja niiden sijoituskäyttäytymistä erilaisissa olosuhteissa. Opinnäytetyötä voidaan myös hyödyntää laajemmissa tutkimuksissa koronaviruksen vaikutuksista eri osa-alueisiin ja se myös toimii suuntaa antavana arviona piensijoittajien sijoituskäyttäytymiselle pandemian edetessä, vaikka sataprosenttista varmuutta pandemian jatkuvuudelle ja tapahtumille ei vielä osata sanoa.

1.3 Tutkimuskysymykset ja rajaukset

Opinnäytetyössä tutkitaan koronaviruksen vaikutuksia piensijoittajien sijoituskäyttäytymiseen ja vertaillaan pandemian aikaisen sijoituskäyttäytymisen eroja aikaan ennen pandemiaa. Tutkimuksessa selvitetään myös, mikä on saanut piensijoittajat tekemään kyseiset päätökset sijoitusten suhteen.

Opinnäytetyö vastaa seuraaviin kysymyksiin:

Miten koronavirus on vaikuttanut piensijoittajien sijoituskäyttäytymiseen? (pääkysymys)

Miksi sijoituspäätöksiin on päädytty?

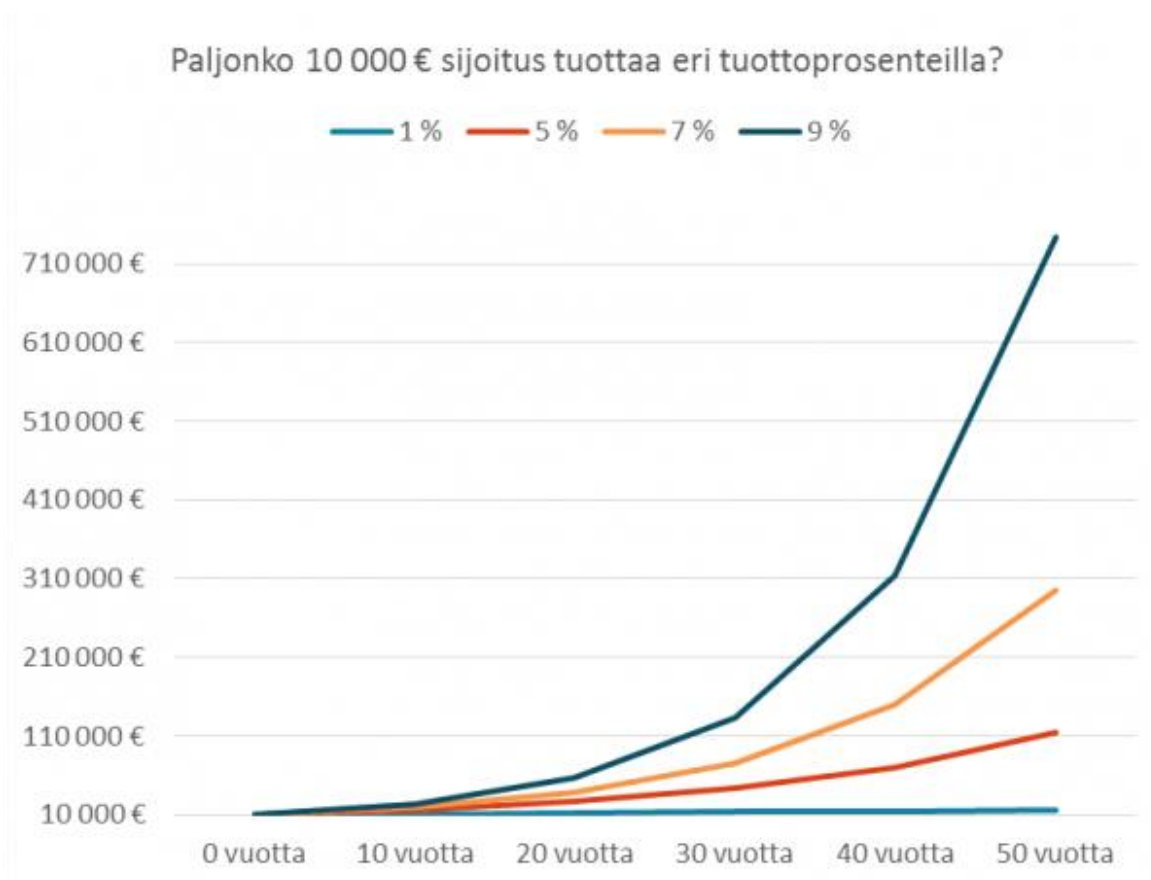
Miten piensijoittajat uskovat pandemian vaikuttavan sijoitukseen tulevaisuudessa?

2 Sijoittaminen

Jokainen on sijoittaja siitä huolimatta, halutaanko vai ei. Sijoituskohteita ovat esimerkiksi oma koti sekä pankkitili, josta pankki sijoittaa varoja eteenpäin ja vapaa-aikaankin voi sijoittaa vähentämällä työntekoa. Sijoittamiseen perehtyminen on kannattavaa, jotta osaa sijoittaa viisaasti. Sijoittaminen on säästämistä, ja sen avulla pystytään turvaamaan oma taloudellinen tilanne tulevaisuuden ja yllättävien tapahtumien saatossa. Sijoittamalla itselleen tärkeisiin, omia arvoja ajaviin sijoituskohteisiin voi myös vaikuttaa, sekä toteuttaa omia unelmiaan. (Sijoittaja.fi 2020b.)

Sijoittaminen mielletään usein hyvin monimutkaiseksi ja hankalaksi käsitteeksi, mutta se ei oikeasti ole ydinfysiikkaa. Nykyisin internet on pullollaan erilaisia sijoitusvinkkejä ja oppaita niin aloitteleville kuin kokeneemmillekin sijoittajille. Sijoittamisessa on tärkeää perehtyä tarkoin itse asiaan, eli mihin kannattaa sijoittaa, mitä riskejä sijoitustoiminnasta voi aiheutua ja miten niitä voidaan ehkäistä tai miten niihin voidaan varautua. (Sijoittaja.fi 2020b.)

Kuviossa 1 ja taulukossa 1 on kuvattu 10 000 euron sijoituksen tuottoa pitkällä aikavälillä eri tuottoprosentteilla (Sijoittaja.fi 2020b).

Kuvio 1. Sijoitusten tuotto eri tuottoprosentteilla (Sijoittaja.fi 2020b)

Tuotto	Aika				
	10 vuotta	20 vuotta	30 vuotta	40 vuotta	50 vuotta
1 %	11 046 €	12 202 €	13 478 €	14 889 €	16 446 €
5 %	16 289 €	26 533 €	43 219 €	70 400 €	114 674 €
7 %	19 672 €	38 697 €	76 123 €	149 745 €	294 570 €
9 %	23 674 €	56 044 €	132 677 €	314 094 €	743 575 €

Taulukko 1. Sijoitusten tuotto eri tuottoprosentteilla (Sijoittaja.fi 2020b)

Sijoitusstrategiat ovat yksilöllisiä ja jokaisen sijoittajan on hyvä luoda itselleen omiin tarpeisiinsa sopiva sijoitussuunnitelma, jonka pohjalta strategia valitaan. Sijoitusstrategiaa valitessa kartoitetaan oma taloudellinen tilanne, sijoitusbudjetti, riskiensietokyky, sijoitustavoitteet sekä sijoitushorisontti, eli säästetäänkö lyhyellä vai pitkällä tähtäimellä. (Nordnet 2017.) Sijoitusstrategioiden ääripäät ovat pitkä salkku ja lyhyt salkku (tunnetaan myös käsitteellä treidaaja). Pitkä salkku tarkoittaa nimensä mukaisesti pitkäjänteistä sijoittajaa, joka sijoittaa varansa varmempiin sijoituskohteisiin, joilta voidaan pitkällä tähtäimellä odottaa arvonnousua tai hyviä osinkoja. Pitkästä salkusta voidaan käyttää sanontaa *hitaasti, mutta varmasti*. (Varantola 2020.) Treidaaja puolestaan pyrkii tekemään lyhyellä aikavälillä tuottoa sekä nouseviin että laskeviin kursseihin. Treidaajan tavoitteena on tehdä suurempia tuottoja pitkällä aikavälillä kuin yleisemmän pitkän salkun omistajalla. (Ankelo 2018.) Näiden kahden sijoitusstrategioiden ääripäiden välille mahtuu lukuisia eri strategioita, joista jokainen sijoittaja valitsee tarpeisiinsa sopivimman. Usein kokeilemalla selviää, mikä strategioista on itselleen paras vaihtoehto. (Varantola 2020.)

Sijoittajat voidaan karkeasti jakaa piensijoittajiin ja suursijoittajiin. Piensijoittajat sijoittavat enimmäkseen harrastusmielessä, eivätkä elä tuotoillaan. Piensijoittajasta käytetään myös termiä osakesäästäjä. Suursijoittajat sen sijaan elävät sijoitustuotoillaan, ja heillä on sijoitustoiminnassa kiinni suuria summia rahoja. Suursijoittajien osto- ja myyntitoimet vaikuttavat kohteiden hintatasoon usein huomattavasti ja siksi muut markkinaosapuolet, kuten piensijoittajat seuraavat suursijoittajien sijoitustoimia tiiviisti. Suursijoittajien on julkisesti ilmoitettava huomattavien omistussuosuuksien muutoksista, joista on tarkemmin säädetty arvopaperimarkkinalaissa. (Kauppalehti 2007.)

3 Sijoitusinstrumentit

3.1 Sijoitusinstrumenttien valinta

Sijoitusinstrumentteja valitessa sijoittajan tietämys instrumenteista on avainasemassa. Nykyään digitaalisen murroksen ansiosta markkinoilla on valittavissa lukemattomia määriä toisistaan poikkeavia sijoitusinstrumentteja kaikkien saatavilla paikasta riippumatta tietokoneella tai älypuhelimella. Hyötyjen lisäksi murros on aiheuttanut erinäisiä ongelmia, kuten erilaisten vaihtoehtojen suuri määrä sekä niitä koskeva informaatiotulva. (Sijoittaja.fi 2020a.) Sijoitussuunnitelmalla ja strategialla on merkittävä rooli sijoituskohteita valitessa. Etenkin riskinsietokyvyllä ja sijoitusajalla, eli pyritäänkö tekemään tuottoa pitkällä vai lyhyellä aikavälillä, on huomattavasti merkitystä valinnan kannalta. (Pörssisäätiö 2017.)

Sijoitusvaihtoehdot voidaan luokitella karkeasti kolmeen eri osioon, jotka ovat suorat sijoitukset, sijoitusratkaisut ja sijoitustuotteet. Suoriin sijoituksiin lukeutuu esimerkiksi osakkeet, velkakirjat ja sijoitusasunnot. Näissä sijoituksissa sijoittaja omistaa suoraan yhtiön osan tai velkakirjan. Sijoitusratkaisuja ovat esimerkiksi rahastot ja ETF:t, jotka tunnetaan myös käsitteellä pörssinoteeratut rahastot. Sijoitusratkaisu on niin sanottu rykelmä suorita sijoituksia yhdessä paketissa. Sijoitusratkaisuun sijoittava omistaa osan jokaisesta sijoitusratkaisusta, kuten rahastossa olevasta osakkeesta. Sijoitustuotteet ovat pankkien liikkeelle laskemia tuotteita, joihin lukeutuu mm. indeksilainat ja johdannaiset. (Sijoittaja.fi 2020a.)

Tässä osiossa käsitellään yleisimpiä piensijoittajien sijoitusinstrumentteja tarkemmin.

3.2 Osakkeet

Osake tarkoittaa osuutta yhtiöstä. Pääsääntöisesti osakkeet ovat keskenään samanlaisia, ja osakkeenomistaja on oikeutettu osinkoon sekä päätöksentekoon yhtiökokouksissa. Osakkeen hinta määräytyy kysynnän ja tarjonnan perusteella, eli hinta laskee, jos markkinoilla on enemmän myytävää kuin ostajia. (Inderes 2020.) Osinko tarkoittaa yhtiön jakamaa voitto-osuutta omistajilleen, ja sitä maksetaan tietty summa osaketta kohti. Osinkoa voidaan jakaa vasta velkojen maksun jälkeen, eli osingonjakoa ei saa suorittaa, jos yritys on maksukyvytön tai osingonjako aiheuttaisi maksukyvyttömyyden. Osakkeet tuottavat sijoittajalle sekä osakkeiden arvonnousun että osingonmaksun kautta. Kaikki osakeyhtiöt eivät maksa osakkeenomistajille osinkoa. (Visma 2020.)

Osakeyhtiöt voidaan jakaa joko listaamattomiin osakeyhtiöihin tai pörssiin listattuihin osakeyhtiöihin eli pörssiyhtiöihin. Merkittävin ero listattujen ja listaamattomien osakeyhtiöiden välillä on osakkeiden kaupankäynti. Listatuilla osakeyhtiöiden osakkeilla

käydään julkista arvopaperikauppaa pörssissä. Listattuja osakeyhtiöitä koskevat jyrkät raportointi- ja tiedotusvelvoitteet. (Hartikainen 2014.) Listatut ja listaamattomat osakeyhtiöt poikkeavat toisistaan myös verotuksen näkökulmasta, listaamattomista yhtiöistä saatavaa osinkoa verotetaan huomattavasti vähemmän kuin listatusta yhtiöstä saatua osinkoa. Asian käänköpuoli on se, että listaamattomien osakeyhtiöiden osinkojen kaupan ja säilytyksen kulut saattavat vuorostaan nousta korkeammaksi kuin listatun osakeyhtiön. (Nieminen 2019.)

Osakeyhtiöllä voi olla erilaisia osakesarjoja. Osakesarjat erotetaan toisistaan eri kirjaimin tai tunnuksin, esimerkiksi Osake A ja Osake B. Osakesarjojen ominaisuudet ovat keskenään erilaisia, joko yhtiökokouksen äänimäärän tai osingon maksun suhteen. Osakesarjoille myös tyypillistä ovat eri hinnat. Usein osake, jolla on suurempi äänimäärä, on loogisesti myös kalliimpi. (SalkkuInfo 2014.) Osakesarjat eivät ole kovinkaan yleisiä, mutta niitä löytyy myös Helsingin Pörssistä, esimerkkeinä tunnetut osakeyhtiöt Kesko ja Atria. Atriassa osakesarjat on nimetty KII- ja A-osakkeiksi. KII-osake oikeuttaa kymmenen kappaleen äänimäärään yhtiökokouksessa ja A-osake puolestaan vain yhteen. A-sarjan osakkeet ovat oikeutettu ensimmäisenä 0,17 euron osinkoon, ja vasta sen jälkeen jäljelle jäävästä jaettavasta osingon määrästä KII-osakkeille maksetaan 0,17 euron osinkoa. (Atria 2015.)

Osakkeet ovat piensijoittajien keskuudessa suosituimpien sijoituskohteiden kärjessä, ja osakkeisiin sijoittaminen on todennäköisin tie vaurastumiseen pitkällä tähtäimellä korkoa korolle -ilmiön ansiosta. Ilmiö tarkoittaa sitä, että aina laskentakauden päätteeksi sijoituksen alkuperäisen pääoman lisäksi korkoa lasketaan myös edellisinä laskentakautena kertyneille koroille. (Sijoittaja.fi 2021a.)

3.3 Rahastot

Sijoitusrahastossa varat on sijoitettu moniin eri sijoituskohteisiin, esimerkiksi erilaisiin osakkeisiin ja joukkovelkakirjoihin. Yhdessä monien sijoituskohteiden kokoelma muodostaa sijoitusrahaston, joka jakaantuu tasaisesti samankokoisiin rahasto-osuuksiin. Jokaisella rahasto-osuudella on samat oikeudet rahaston omaisuuteen. Rahastoja on monia erilaisia ja rahaston esitteestä selviää, mihin rahasto sijoittaa. Sijoitusrahaston osuudenomistajaksi pääsee merkitsemällä osuuksia haluamallaan rahamäärällä esimerkiksi pankkien konttoreissa ja verkkopalveluissa sekä rahastoyhtiöissä. (Pörssisäätiö 2015.)

Rahastot ovat suomalaisten piensijoittajien suosituin sijoituskohteet pääosin niiden helppouden sekä edullisuuden perusteella. Rahastoihin sijoittamisen voi aloittaa hyvinkin pienillä summilla, esimerkiksi 20 eurolla kuukaudessa. (Bergman 2020c.) Rahastot ovat

sopivin vaihtoehto sijoittajille, jotka eivät ehdi tai eivät ole kiinnostuneita seuraamaan tiiviisti arvopaperimarkkinoita. Sijoitusrahastoihin sijoittaminen on yleistettynä myös matalariskisempää, kuin suoraan yksittäisiin osakkeisiin sijoittaminen. (Sijoittaja.fi 2020d.) Rahastojen matalariskisyys perustuu hajauttamiseen, jota käsitellään myöhemmin sijoitusriskien ja niiden ehkäisemisen yhteydessä.

Rahastotyyppinä on monia erilaisia, joista suosituin on yhdistelmärahasto. Rahastot luokitellaan usein sijoituskohteiden tai -politiikan mukaan.

3.3.1 Osakerahastot

Osakerahastot nimensä mukaisesti koostuvat pääosin osakesijoituksista. Rahastot voidaan jakaa eri kategorioihin esimerkiksi yhtiöiden toimialan tai sijainnin mukaan. Osakerahastojen oletetaan olevan tuottavin vaihtoehto rahastoista pitkällä aikavälillä, mutta suurempien tuotto-odotusten mukana kasvaa myös riskien todennäköisyys. (Lounasmeri 2015.)

Lyhyen ajan sijoituskohteena osakerahastot ovat melko huono kohde. Osakerahastot ovat rahastoista lähimpänä suoraa osakesijoittamista, mutta huomattavasti helpompaa ja riskittömämpää rahastojen valmiin hajautuksen ja niin sanotun helppohoitoisuuden ansiosta, kun sijoittajan ei tarvitse koko ajan olla ajan tasalla arvopaperimarkkinoista. (DanskeInvest 2021.)

3.3.2 Korkorahastot

Korkorahastoissa varat sijoitetaan korkotuotteisiin, esimerkiksi valtionlainoihin tai vakaiden yritysten velkakirjoihin. Korkorahastot voidaan jakaa lyhyen koron rahastoon, eli rahamarkkinarahastoon sekä pitkän koron rahastoon. (Osakesijoittaja 2021b.)

Yleisesti otettuna korkorahastot ovat huomattavasti matalariskisempiä kuin edellä mainitut osakerahastot. Riskin myötä kuitenkin pienenee myös tuotto-odotukset. Korkorahastot, jotka sijoittavat varansa esimerkiksi pienempien yritysten velkakirjoihin, ovat suurempi riski sijoittajalle, mutta niillä on myös korkeampi tuotto-odotus. (Osakesijoittaja.)

Korkosijoitustuotteisiin eli korkopapereihin liittyy aina luottoriski, joka vaihtelee korkopaperin liikkeellelaskijan luottoluokituksen mukaan. Mitä parempi on luottoluokitus, sitä matalampaa korkoa maksetaan korkopaperin ostajalle. Korkopaperit jaetaan usein kahteen eri luokkaan, eli Investment Grade -luokkaan, joka tarkoittaa paperin pienempää riskiä ja pienempää korkoa sekä High Yield -luokkaan, joka tarkoittaa suurempaa riskiä ja korkeampaa korkoa. Korkorahastot ovat hyvä sijoitusvaihtoehto aloitteleville sijoittajille, joilla ei ole tarpeeksi

osaamista tai sijoitusvaroja suoriin korkosijoituksiin sekä lyhyen tähtäimen säästäjille, jotka tavoittelevat pankkitalletusta suurempaa tuottoa. (Bergman 2020b)

3.3.3 Yhdistelmärahastot

Yhdistelmärahastot sijoittavat sekä osakkeisiin että korkopapereihin. Yhdistelmärahastoilla on jokaisella omat säännöksensä siitä, kuinka suuri osa varoista on sijoitettu kumpaankin omaisuusluokkaan. Yksilölliset säännökset löytyvät rahastojen esitteistä. (Osakesijoittaja 2021b.)

Sijoitukset yhdistelmärahastoissa jaotellaan osakkeisiin ja korkomarkkinoille vallitsevan markkinatilanteen mukaan noudattaen rahaston omia säännöksiä. Omaisuuslajeihin sijoittamisen vaihteluväli voi olla jopa 25–75 %. Yhdistelmärahastojen riskipitoisuus sijoittuu korkorahastojen ja osakerahastojen välimaastoon. Nyrkkisääntönä yhdistelmärahastoissa voidaan pitää sitä, että mitä suurempi osa varoista on sijoitettu osakkeisiin, sitä suuremmat tuotto-odotukset sekä riski. Näin ollen yhdistelmärahastojen sijoitukset korkopapereihin tasoittavat rahastojen kokonaisriskiä. (Bergman 2020d.)

3.3.4 Indeksirahastot

Indeksi rakentuu tietystä rykelmästä pörssi-yhtiöiden osakkeita. Esimerkiksi jos sijoittaa Helsingin pörssi yleisindeksiin (OMXH), joka kattaa jokaisen pörssin yhtiöiden osakkeita, saa osakemarkkinan keskimääräisen tuoton. (Bergman 2020a.)

Indeksirahastot sijoittavat valitun indeksin mukaisesti. Indeksirahasto sijoittaa indeksin osakkeisiin samassa suhteessa, kuin vertailuindeksissä mainitaan. Indeksirahastossa ei tehdä indeksistä poikkeavia päätöksiä ostamalla jotain tiettyä osaketta enemmän tai vähemmän indeksistä poiketen, vaikka markkinatilanteen kannalta se voisi olla tuottavampaa. Indeksirahastot seuraavat osakkeiden sijasta valittua indeksiä, jolloin rahasto koostuu samoista osakkeista vertailuindeksinsä kanssa. (Osakesijoittaja 2021a.) Indeksirahastojen hoito poikkeaa perinteisistä sijoitusrahastoista melko paljon, sillä indeksin sisältämillä sijoituskohteilla ei käydä aktiivista kauppaa, mikä on yleistä sijoitustoiminnassa, sen sijaan kauppaa käydään vain indeksin muuttuessa. (Bergman 2020a.)

Indeksirahastot sopivat erityisesti pitkän tähtäimen sijoittajille. Rahaston kulut ovat alhaiset sen helppohoitoisuuden ansiosta, kun suorien osakkeiden markkinatilanteen seuraamisen sijasta seurataan vain indeksiä ja toimitaan sen mukaan. Piensijoittajalle suunnattuja indeksirahastoja on suhteellisen vähän. Suurten pankkien indeksirahastoihin sijoittaminen

minimissään saattaa nousta miljoonaan euroon, eikä sellaisia summia ihan jokaiselta harrastesijoittajalta löydy. (Bergman 2020a.)

3.3.5 ETF-rahasto eli indeksiosuusrahasto

ETF- eli indeksiosuusrahastot ovat myös eräänlaisia indeksirahastoja, jotka kuitenkin poikkeavat huomattavasti siltä osin, että sijoittajat käyvät rahaston osuuksilla kauppaa pörssissä (Savikko & Roine 2009). Sijoittaja ostaa haluamansa määrän osuuksia, joiden arvo perustuu indeksin kurssiin. ETF-rahaston osuuksilla käydään pörssissä kauppaa koko päivän, kun taas indeksirahastojen arvo lasketaan kerran päivässä. (Bergman 2020a.)

Monet ETF-rahastot ovat passiivisia, joka tarkoittaa sitä, että rahasto sijoittaa varansa automaattisesti valitun indeksin mukaan indeksin osakkeisiin. Passiivisuutensa ansiosta ETF-rahastot ovat melko edullinen sijoitusvaihtoehto, kun salkunhoitajalle ei tarvitse maksaa. (OP 2021a.)

ETF-rahastot maksavat yleensä tuottoa osuuksilleen, esimerkiksi kuukausittain tai vuosittain rahaston sisäisten säännösten mukaan. Toiset ETF-rahastot eivät maksa tuottoa ollenkaan, vaan tuotot sijoitetaan uudelleen rahaston sisällä, jolloin rahaston omien osuuksien arvo nousee (OP.)

ETF-rahastot ovat Suomessa varsin suosittu sijoituskohde piensijoittajien keskuudessa. Syyt varmasti piilee rahastojen alhaisissa hallinnointikuluissa sekä valmiissa hajauttamisessa. (OP.)

3.3.6 Muut rahastot

Markkinoilla on yllä mainittujen lisäksi lukuisia rahastoja, jotka poikkeavat ominaisuuksiltaan tavalla tai toisella. Rahastojen ominaisuuksiin kannattaa perehtyä hartaasti ennen niihin sijoittamista, jotta välttyy ikäviltä yllätyksiltä.

Muita tunnettuja rahastoja ovat mm. rahastojen rahastot, jotka sijoittavat toisiin rahastoihin, metsärahasot, jotka nimensä mukaisesti sijoittavat metsiin sekä kiinteistö- ja asuntorahastot, jotka sijoittavat varansa puolestaan vaikka kerrostalokiinteistöihin. Suurempia tuottoja tavoittelevia rahastoja ovat vipurahastot ja hedge-rahastot, joihin liittyy tuotto-odotusten mukana tuleva huomattavasti korkeampi riski. (Osakesijoittaja 2021b.)

3.4 Suorat korkosijoitukset

Korkosijoittamisessa sijoitetaan varat korkoa kerryttäviin tuotteisiin, kuten valtioiden joukkovelkakirjalainoihin tai pankkien säästötileihin ja määräaikaistalletuksiin tai

sijoitustodistuksiin. Suorista korkosijoitus kohteista piensijoittajalle sopii usein parhaiten talletukset sekä joukkovelkakirjat. (FellowFinance 2020.)

Sijoituskohdetta valitessa huomioon otettavat tärkeimmät seikat ovat riski-tuottosuhte, likviditeetti, eli miten helposti rahat saadaan omaan käyttöön sijoituskohteesta sekä muut mahdolliset kulut. Korkosijoituskohteita on kuitenkin lukuisia erilaisia, osa soveltuu lyhyen ajan ja osa pitkän ajan sijoittajille, sekä riskin määrä vaihtelee kohteiden välillä rajustikin. (FellowFinance 2020.)

Talletustilit ovat yleisin korkosijoituskohde. Normaalit käyttötilit, joihin laitettut varat voidaan nostaa käytännössä koska tahansa, eivät ainakaan tuoton näkökulmasta ole kannattava sijoituskohde, mutta hyvin yleinen. Normaalien käyttötilien lisäksi on monia muita talletustilejä, jotka tuottavat sijoittajalleen huomattavasti enemmän. Sijoitustalletukset ovat usein ominaisuuksiltaan määräaikaista ja niillä on kiinteä korko. Tyypillisesti sijoitusajan pidentyessä myös korko nousee. Talletuksen määrä on kytköksissä koron määrään. (Lounasmeri 2018.)

Joukkovelkakirjasijoitukset eli jvk-sijoitukset ovat pääosin talletuksia parempituottoisia. Joukkovelkakirjojen riskihaarukka on valtava, lähes riskittömästä suureen riskiin. Arvopaperien liikkeellelaskijat jaetaan karkeasti kahtia julkisyhteisöihin eli valtioihin ja kuntiin sekä muihin liikkeellelaskijoihin, kuten pankkeihin ja muihin yrityksiin. Korkosijoitukset puolestaan voidaan jakaa valtion- tai yrityslainoihin. Euroopassa valtioiden yleisen vakavaraisen tilanteen vuoksi valtionlainojen korkotuotot lähentelevät mitättömyyksiä. Samaa ei voi sanoa yrityslainoista ja kuten aiemmin mainitut korkorahastojen korkopaperit, myös yrityslainat voidaan jakaa luottoluokituksen mukaan joko Investment Grade – tai High Yield -lainoihin. (Heikkilä 2015.)

Korkosijoitustuotteiden tuotot perustuvat lähes poikkeuksetta nimensä mukaisesti korkoon, mutta esimerkiksi joukkovelkakirjojen kaupalla sijoittaja voi tehdä korkojen lisäksi voittoa tai vastaavasti tappiota. (Heikkilä 2015.)

3.5 Valuuttasijoittaminen

Valuuttasijoittaminen on varmasti helpoiten ymmärrettävä sijoitusmuoto, jossa sijoittaja ostaa toista valuuttaa ja myy toista ja pyrkii tekemään voittoa valuutanmyynnillä. Ymmärtävyydestä huolimatta valuuttasijoittaminen on hyvin riskialtista ja hankalaa, valuuttakursseihin vaikuttaa talouden lisäksi poliittiset asiat sekä keskuspankkien strategiat. Valuuttasijoittamisessa täytyy olla perillä inflaatiosta, talouskasvusta, pitkistä joukkovelkalainoista ja jopa tulevaisuuden tuulista. (Huotari 2018.) Valuuttasijoittamista ei suositella varsinkaan piensijoittajille eikä sen koommin suuremmillekaan.

Valuuttasijoittamisella on tietenkin mahdollista tehdä suuria tuottoja, mutta korkeariskisyyden ja valuuttamarkkinoita vallitsevien suurien organisaatioiden ansiosta se on hyvin epätodennäköistä. (Pankkiopas 2021.)

Kryptovaluutat

Kryptovaluuttojen eli virtuaalivaluuttojen suosio on viime vuosikymmenen aikana kokenut suurenmoisen nousun, ja niistä on tullut monien piensijoittajien sijoituskohteeksi, etenkin nuorten keskuudessa. Eurot, dollarit ja muut valuutat ovat valtioiden ja keskuspankkien hallittavissa, kun taas kryptovaluutan voi luoda kuka tahansa, ja niiden arvo määräytyy vapaiden markkinoiden määrittelemän kurssin mukaan. Kryptovaluutta terminä on hieman harhaanjohtava, sillä sitä ei yhtämielisesti mielletä rahaksi, vaan enemmänkin vaihdannan välineeksi. (Sijoitustieto 2018.)

Kryptovaluuttoihin sijoitetaan mm. finanssikriisin tai pankkijärjestelmän pettämisen pelossa. Kryptovaluuttoihin sijoittaminen Suomessa on vielä suhteellisen harvinaista, mutta jatkuvassa nousussa. Valuuttakriisissä olevissa maissa tilanne on täysin päinvastainen, siellä kryptovaluutat ovat monille kansalaisille elinehto, kuten Venezuelassa ja Turkissa. (Bitcoinkeskus 2019.) Kryptovaluuttoja on nykyään monia ja niiden välinen arvo vaihtelee rajusti. Arvokkaita ja asemansa vakiinnuttaneita kryptovaluuttoja ovat esimerkiksi tunnetuin Bitcoin sekä Ethereum. (Peura 2021.)

Kryptovaluutoilla on nykyisin monia kaupankäyntialustoja. Aloitteleville kryptovaluuttoihin sijoittajille suositellaan valitsemaan käyttäjäystävällinen kaupankäyntialusta. Alustaa valitessa tärkeitä ominaisuuksia on alustan kieli, asiakaspalvelutuen saatavuus ja alustan kryptovaluuttatarjonta. Suosittuja alustoja ovat mm. Nordnet ja eToro niiden käyttäjäystävällisyyden ja välityspalkkiottomuuden vuoksi. Kryptovaluutta sijoittaminen kannattaa aloittaa pienillä investoinneilla, jotta oppii käymään kauppaa kryptovaluutoilla ja tarpeeksi kokeneeksi tunnettuansa sijoittaja voi siirtyä suurempiin investointeihin. (Bergman 2021a.)

3.6 Asuntosijoittaminen

Asuntosijoittaminen on sijoitusmuodoista suosituimpien joukossa. Lyhyesti tiivistettynä asuntosijoittamisen pääpiirteet ovat sijoitusasunnon hankkiminen ja sen vuokraaminen. Sijoitusasuntojen tuotto koostuu asunnon arvonnoususta sekä vuokralaisen maksamasta kuukausittaisesta vuokrasta, jolloin asunto niin sanotusti maksaa itse itsensä, eli ajan kuluessa vuokratuotoilla pystytään maksamaan mahdollinen asuntoa varten hankittu laina ja vastikkeet. Asuntosijoittaminen on matalariskistä asuntojen hintakehityksen pitkän nousun vuoksi. Vaikka hinnat laskisivat, lasku ei vaikuta kuukausittaiseen

vuokranmaksuun. Vuokralaisten kanssa kannattaa solmia määräaikaista vuokrasopimuksia esimerkiksi vuodeksi kerrallaan, jolloin vuokratuottojen säännöllisyys voidaan varmistaa. (Asuntosalkunrakentaja 2021.)

Asuntoa hankkiessa täytyy perehtyä esimerkiksi taloyhtiöiden tuleviin remonteihin, jotka koituvat asunnon omistajille kalliiksi, hoitovastikkeiden kohtuullisuuteen sekä asunnon mahdollisiin homevaurioihin. Asunto kannattaa hankkia sellaiselta paikalta, jossa liikenneyhteydet toimivat ja peruspalvelut kuten päivittäistavarakaupat sekä apteekit ovat lähellä. Oppilaitosten läheisyydestä löytyvät sijoitusasunnot ovat asuntosijoittajalle lähes varma tulonlähde, eikä vuokraajista ainakaan pitäisi olla puutetta. (OP 2021b.)

Asuntosijoittamista voi harjoittaa suoran asuntosijoittamisen sijaan myös sijoittamalla asuntorahastoihin. Asuntorahasto on ominaisuudeltaan samanlainen kuin muutkin rahastot, joita on käsitelty aiemmin. Asuntorahastojen helppouden ja vaivattomuuden käänköpuolena on huomattavasti heikompi tuotto sekä lähes olemattomat mahdollisuudet vaikuttaa sijoituksen tuottoon. (Asuntosalkunrakentaja 2021.)

3.7 Muut sijoitusinstrumentit

Muita sijoitusinstrumentteja on lukemattomia määriä. Edellä käsiteltyjen lisäksi tunnettuja sijoituskohteita ovat esimerkiksi johdannaiset, metsä, hyödykkeet ja pankkien kehittämät yhdistelmätuotteet.

Johdannaiset ovat kytköksissä johonkin toiseen sijoitusinstrumenttiin, kuten arvopaperiin tai indeksiin. Niiden arvo määräytyy suoraan kytköksissä olevan kohteen, eli kohde-etuuden, arvon ja sen kehityksen mukaan. (Sijoitustieto 2018.) Johdannaisten tuotto perustuu vipuvaikutukseen, jolloin johdannaissijoittajalla on suurempi tuotto- sekä tappiopotentiaali kuin sijoittajalla, joka sijoittaa suoraan johdannaisten kohde-etuuksiin. Kyseisen vipuvaikutuksen johdosta johdannaiset ovat korkeariskisiä. (Finanssialalle 2018.) Johdannaiset eivät ole kovinkaan yleinen sijoituskohde piensijoittajien keskuudessa, mutta myös heille on tarjolla erilaisia johdannaistavaroita. Piensijoittajien keskuudessa suosituimmat johdannaiset ovat liikkeellelaskijoiden, kuten pankkien, asettamia arvopapereita, joilla käydään kauppaa pörssissä. (Sijoitustieto 2015.)

Metsäsijoittamisen tuotot tulevat nimensä mukaisesti metsästä, eli puiden kasvusta, myynnistä ja arvon noususta. Metsien arvot vaihtelevat ajan myötä, ja niiden arvoon vaikuttavat metsän sijainti, koko ja siellä kasvava puulajike. (Finanssialalle 2018.) Metsän hoito on varsin aikaa vievää, ja ulkoistettuna kulut saattavat nousta hyvinkin korkeiksi, mutta tuottavuuden kannalta hoito on välttämätöntä. Suoran metsäsijoittamisen eli tutummin metsien ostamisen lisäksi sijoittajalle on muitakin sijoitusvaihtoehtoja koskien metsiä, kuten

yhteismetsään tai metsärahasoihin sijoittaminen. Metsärahasot toimivat kuten muutkin edellä käsitellyt rahastot. Monille vieraampi käsite yhteismetsä tarkoittaa sijoittamista suurempaan metsäsijoittajien ryhmään, jossa riskien hajauttaminen onnistuu ja metsäsijoittaminen on huomattavasti helpompaa myös aiheeseen perehtymättömille sijoittajille. (Huuskonen 2020.)

Hyödykesijoittajat sijoittavat raaka-aineisiin, kuten platinaan, kultaan, hopeaan tai öljyyn. Tavanomaisin tuote hyödykesijoittamisessa on kulta, jota ostetaan kullanvälittäjiltä. Kauppaa käydään hyödykkeisiin erikoistuneissa pörseissä yleisesti eräänlaisilla futuurisopimuksilla, joissa sovitaan tuotteen myymisestä tai ostamisesta tiettyyn hintaan tulevaisuudessa. Piensijoittajille helpoin tapa sijoittaa hyödykkeisiin lienee ETF-rahastot. (Sijoitustieto 2018.)

Pankkien markkinoille tuomat yhdistelmätuotteet ovat piensijoittajille sopivia sijoituskohteita, joissa yhdistyy esimerkiksi määräaikaistalletus rahastosijoitukseen. Näin asiakas vois sijoittaa määräaikaistalletuksensa lisäksi muihin sijoitustuotteisiin, jolloin määräaikaistalletuksen korkotulot nousevat. (Finanssialalle 2018.)

4 Sijoittamisen riskit

Yksi sijoitustoiminnan kulmakivistä on riskit. Riski ja tuotto niin sanotusti kulkevat käsi kädessä, eli mitä korkeamman riskin on valmis ottamaan, sitä korkeampaa tuottoa sijoitus voi tuottaa. Monesti sijoittajien tappiot johtuvat turhista riskeistä, mutta riskien minimoiminen nolnaan ei ole järkevää, sillä sen seurauksena tuotto-odotukset ovat lähes olemattomat. (Sijoittaja 2021b.)

4.1 Riskit ja riskienhallinta

Jokaisella sijoituskohteella on omat riskinsä, ja niiden hallitsemiseen käytetään erilaisia strategioita ja niitä voidaan mitata erilaisilla riskimittareilla. (Sijoittaja.fi.) Sijoitusstrategiaa tehdessä sijoittajan kannattaa miettiä omaa riskinottokykyään. Riskinottokyvyn hahmottamisessa kannattaa pohtia, milloin sijoitettavia varoja tarvitaan. Jos esimerkiksi nuoren sijoittajan sijoittamisen pohjimmainen syy on eläkeiän talouden turvaaminen, riskinottokyky on huomattavasti suurempi kuin esimerkiksi silloin, jos sijoittamisen syynä on tehdä tuottoa muutamassa vuodessa oman asunnon hankintaa varten. Riskinottokyky ja riskinottohalu ovat täysin eri asioita, mutta vaikuttavat varmasti molemmat sijoitusstrategiaan. Riskinottohalu voi olla luonteesta riippuen paljon suurempi tai pienempi, kuin riskinottokyky. Näistä kahdesta elementistä strategiassa kannattaa antaa suurempi painoarvo riskinottokyvylle. (Saloheimo 2019.)

4.2 Erilaisia riskejä

Riskit vaihtelevat eri sijoitusinstrumenttien välillä, ja instrumenttien välinen riskihaarukka on suuri. Yleisesti esimerkiksi talletukset ovat matalariskisimpien sijoituskohteiden joukossa, kun taas johdannaiset omaavat suuren riskin.

Riskit voivat arvopaperien lisäksi kohdistua esimerkiksi markkinoihin sekä yrityksiin.

4.2.1 Yritysriski

Yritysriski eli vastapuoliriski on riski yrityksen tai yritysten taloudellisesta menestyksestä. Yrityksen oma taloudellinen tilanne, esimerkiksi omavaraisuus sekä kannattavuus on lähes suora linkki yritysriskin suuruuteen. Eli lyhyesti sanottuna, jos sijoittaja sijoittaa kaikki varansa taloudellisen ahdingon partaalla olevan yrityksen osakkeisiin, yritysriski on hyvin korkea. (Saloheimo 2019.)

Yritysriskin minimoimiseksi hajautetaan sijoitukset eri yrityksiin sekä eri toimialoille. Hajauttamista käsitellään tarkemmin myöhemmässä osiossa.

4.2.2 Markkinariski

Markkinariski tunnetaan myös nimellä systemaattinen riski, ja se tarkoittaa nimensä mukaisesti markkinoihin kohdistuvaa riskiä, joka ei johdu yhdestä sijoittajasta tai yrityksestä. Markkinariski pohjautuu esimerkiksi osakekurssien kehitykseen, joka taas määräytyy kysynnän ja tarjonnan mukaan. Kurssit puolestaan elävät niin sanotusti puoli vuotta etuajassa, koska kysyntä ja tarjonta määräytyvät pitkälti tulevaisuuden oletettujen tuottojen ja tappioiden mukaan. Elävä esimerkki markkinariskistä oli kevään 2020 koronaviruksen aiheuttama kaaos osakekurseissa. (Pössiäätiö 2019.)

Markkinariskiltä ei voi suojautua välttämättä edes hajauttamalla, riippuen tietenkin riskien vaikutusten laajuudesta. Eräänlaisilla johdannaisopimuksilla markkinariskiä on onnistuttu pienentämään edes jossain määrin. (Pankkiasiat.fi 2020.)

4.2.3 Korkorahastojen riskit

Korkorahastoissa esiintyy kahdenlaisia riskejä, jotka ovat korkoriski ja luottoriski eli liikkeeseenlaskijariski.

Korkoriski pohjautuu korkojen muutoksiin. Joukkolainojen arvot heittelevät korkojen muutosten mukaan, eli silloin kun korot nousevat, lainojen arvo heikkenee ja puolestaan korkojen laskiessa lainojen arvo nousee. Lyhyen koron rahastoissa korkoriski on matalimmillaan. (Säästöpankki 2021.)

Luottoriskillä tarkoitetaan riskiä koskien lainanottajan maksukykyä, eli pystyykö lainanottaja maksamaan velan korkoineen päivineen sovituksessa ajassa. Yrityslainoilla on huomattavasti suurempi luottoriski kuin valtionlainoilla. (Säästöpankki 2021.)

4.2.4 Valuuttariski

Valuuttariski koskee sijoittajia, jotka sijoittavat eri valuutan omaaviin sijoituskohteisiin. Tässä työssä valuuttariskillä tarkoitetaan euroalueen ulkopuolelle sijoittamista, jolloin sijoituksiin liittyy aina valuuttariski.

Toisen valuutan vahvistuessa euroa vastaan myös sijoitusten arvo nousee prosentuaalisesti yhtä paljon ja valuutan heiketessä sijoitusten arvo laskee samalla kaavalla. Esimerkiksi dollarin vahvistuessa 5 % euroon nähden myös dollarimääräisten sijoitusten arvo nousee 5 %. (Laakso.)

4.3 Riskimittarit

Nyrkkisääntönä riskien kanssa voidaan pitää sitä, että mitä suurempi tuotto-odotus on, sitä suurempi on myös riski. Riskimittareiden avulla voidaan selvittää sijoituskohteen potentiaalista tuottoa suhteuttaen sen mahdolliseen riskiin tai tappioon. (Haavisto 2015.)

Riskimittareita on lukuisia, niistä tunnetuimmat käsitellään lyhyesti seuraavissa luvuissa.

4.3.1 Volatiliteetti

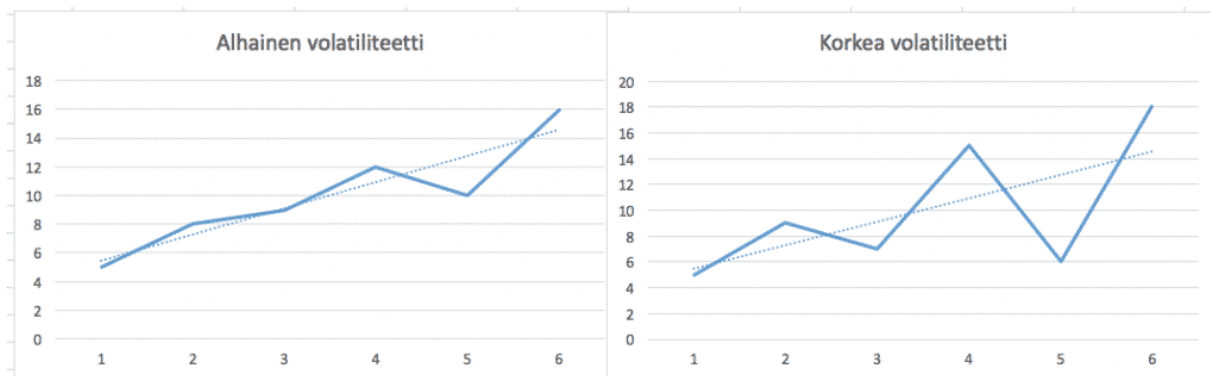
Volatiliteetilla kuvataan kurssiheilunnan määrää, ja se selittää tappion mahdollisuudesta ja suuruudesta. Yleensä se mitataan tarkasteltavan kohteen päivätuottojen keskihajonnasta ja ilmaistaan vuotuisena prosenttimääränä. Volatiliteetilla voidaan tarkastella arvopapereita, sijoitusrahastoja sekä markkinan herkkyyttä. Mitä korkeamman arvon volatiliteetti antaa, sitä rajumpia tarkasteltavan kohteen hinnan vaihtelut ovat. Volatiliteettiä pidetään hyvin keskeisenä osana riskianalyysia. Volatiliteetin suuruuteen vaikuttavat esimerkiksi kauppa, uutiset sekä yleinen epävarmuus. (Sijoitustieto 2018.)

Kaavassa 1 kuvataan volatiliteetin laskentaa, eli päivittäinen keskihajonta jaetaan pörssipäivän lukumäärän neliöjuurella.

$$\sigma = \frac{\sigma_{SD}}{\sqrt{P}}$$

Kaava 1. Volatiliteetin laskentakaava (Blomster 2017)

Kuviossa 2 kuvataan volatiliteetin vaihtelun eroa alhaisen ja korkean välillä (tummempi viiva) verrattuna tarkasteltavan osakkeen odotusarvoon (vaaleampi viiva).

Kuvio 2. Alhainen volatiliteetti ja korkea volatiliteetti (Blomster 2017)

4.3.2 Beta

Beta-kerroin on osakkeen herkkyyssmittari, ja sen avulla mitataan osakkeen markkinariskiä. Beta-kerroin mittaa tarkasteltavan kohteen kokonaistuoton riippuvuutta markkinoiden keskimääräiseen tuottoon. Beta-kertoimen tulos 1 tarkoittaa, että kohteen tuotto muuttuu samassa linjassa markkinoiden keskimääräisen tuoton kanssa. Pienempi tulos tarkoittaa, että kohde reagoi muutoksiin keskimääräistä tuottoa vähemmän, mikä tarkoittaa pienempää riskiä. Suurempi tulos päinvastaisesti kertoo kohteen reagoivan muutoksiin rajummin, mikä tarkoittaa korkeampaa riskiä. (Myllyoja 2015.)

4.3.3 Sharpen luku

Sharpen luku eli Sharpen mittari kertoo, kuinka paljon enemmän sijoitus on tuottanut verrattuna riskittömään talletukseen volatilitteettiprosenttiyksikköä kohti. Näin ollen lukua ei voi laskea ilman tarkasteltavan kohteen volatilitteettia. Sharpen luku lasketaan miinustamalla tarkasteltavan kohteen tuotoista riskitön korko, jonka tulos jaetaan volatilitteetilla. (Myllyoja.)

Alla olevassa kaavassa 2 on esitettyä Sharpen luvun laskentakaava.

$$\text{Sharpe} = \frac{\text{Portolion tuotto} - \text{Riskitön tuotto}}{\text{Portfolion keskihajonta}} = \frac{R_p - R_f}{\sigma_p}$$

Kaava 2. Sharpen luvun laskentakaava (Pankkiasiat)

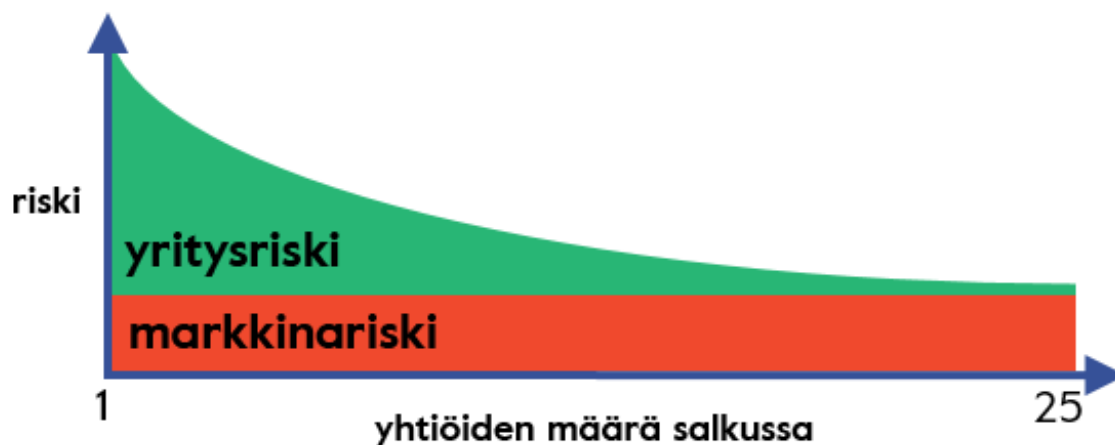
Mitä suuremman luvun mittari antaa, sitä parempi tuotto sijoituksella on suhteutettuna riskiin. Eli positiivisen luvun mukaan riskinottaminen on ollut kannattavaa ja puolestaan negatiivisen luvun mukaan riskinotto on koitunut tuottavuuden kannalta huonommaksi vaihtoehdoksi kuin täysin riskitön. (Myllyoja.)

4.4 Hajauttaminen

Hajauttaminen on yksi sijoitusmaailman tärkeimmistä termeistä. Hajauttamisella tarkoitetaan sijoitussalkun riskin minimoimista sijoittamalla useisiin eri kohteisiin vain yhden kohteen sijasta. Sijoittamisesta puhuttaessa tai lukiessa törmää usein lauseeseen *Ei kannata laittaa kaikkia munia samaan koriin*, mikä viittaa hajauttamiseen. Esimerkkinä tilanne, jossa sijoitetaan kaikki varat vain yhden yrityksen osakkeisiin ja syystä tai toisesta yrityksen taloudellinen tilanne romahtaa, verraten tilanteeseen, jossa sijoitetaan varansa esimerkiksi kymmenen eri yrityksen osakkeisiin ja yhden yrityksen taloudellinen tilanne romahtaa. Hajauttamisen hyödyt perustuvat siihen, että sijoituskohteiden hyvät ja huonot

tulokset jakautuvat eri ajoille, jolloin sijoittajan koko salkun varallisuuden kerryttäminen jatkuisi suhteellisen tasaisena. Hajauttamisessa kannattaa huomioida mm. potentiaalisten sijoituskohteiden toimialat sekä maantieteellinen alue. (Pörssisäätiö.)

Alla oleva kuvio 3 selkeyttää yritysriskin määrän suhteutettuna yhtiöiden määrään salkussa.

Kuvio 3. Hajautus eri yhtiöihin (Nordnet)

Hajauttamisen tärkeydestä huolimatta Aalto yliopistossa tehdyn tutkimuksen mukaan 46 % suomalaisista osakesijoittajista sijoittaa vain yhden yrityksen osakkeisiin ja 16 % sijoittaa kahden yrityksen osakkeisiin. Syy ilmiölle on mahdollisesti sijoitusvarallisuuden puute, suorissa osakesijoituksissa hajauttaminen voi koitua hyvinkin kalliiksi ja monen sijoituskohteen seuraaminen työläämmäksi kuin vain yhden, jolloin sijoittaja saattaa kokea helpommaksi sijoittaa varansa vain yhteen kohteeseen. Sijoitusten hajauttaminen onnistuu kuitenkin pienemmillä summilla, esimerkiksi rahastot ovat ns. valmis paketti sijoittajalle, markkinoiden seuraamiseen ei kulu aikaa ja rahastot on valmiiksi hajautettu. (Heikinheimo 2020.)

Hajauttamiseen on muutamia eri tapoja, joita käsitellään tarkemmin seuraavissa osioissa.

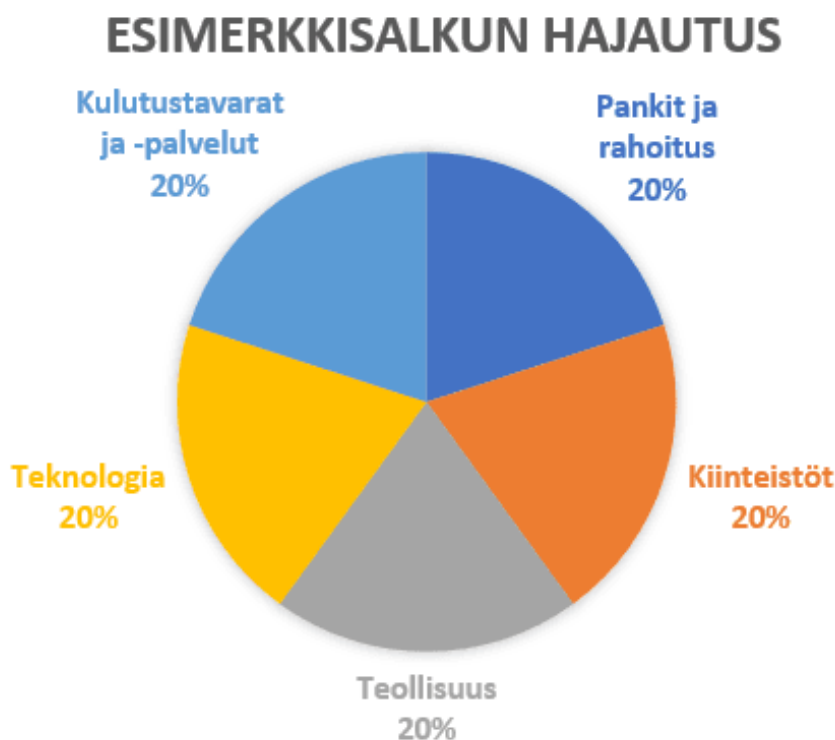
4.4.1 Hajauttaminen omaisuuslajeihin eli allokaatio

Allokaatio tarkoittaa sijoitusten hajauttamista eri omaisuuslajeihin. Omaisuuslajeja ovat mm. osakkeet, reaaliomaisuus sekä korkosijoitukset, kuten joukkovelkakirjat. Allokaatio perustuu sijoitussalkun kokonaisarvon tasapainon säilyttämiseen, kun eri omaisuuslajit reagoivat eri tavoin suhdanteiden käänteissä. Hajauttaminen sellaisiin omaisuuslajeihin, jotka eivät ole toisistaan riippuvaisia on kaikkein kannattavinta riskien minimoimiseksi. (Sijoittaja.fi.)

Eri omaisuuslajien välisen toisistaan poikkeavan reagoinnin markkinoiden sykleihin aiheuttaa sen, että esimerkiksi osakemarkkinoiden laskun aikana korkean luottoluokituksen saaneet valtionlainat tuottavat puolestaan paremmin. Laajasti eri omaisuusluokkiin hajautettu salkku myös mahdollistaa markkinoiden laskukausien hyödyntämisen, kun salkun omistaja voi vetää ostohousut jalkaan ja sijoittaa edullisemmin laskukauden markkinoiden sijoituskohteisiin. (Heikinheimo.)

4.4.2 Toimialallinen ja maantieteellinen hajauttaminen

Toimialallisesta hajautuksesta puhutaan myös käsitteellä omaisuusluokkien sisäinen hajautus. Hajautusmalli pienentää huomattavasti yritys- tai sektorikohtaisia riskejä. Osa toimialoista on riippuvaisia esimerkiksi vuodenajoista ja suhdannevaihteluista, joka itsessään tuo sijoittajalle suuren riskin sijoittaessaan vain kyseisen toimialan yhtiöihin. Toimialat voivat myös olla kuluttajakysynnän muutoksille, poliittisille päätöksille sekä muille yllättäville tekijöille alttiina. Toimialallisen hajautuksen pääperiaatteena on sijoittaa moniin toisistaan riippumattomiin toimialojen yrityksiin, yhden toimialan yritysten laskukaudella muiden toimialojen yritykset pitäisivät sijoittajan salkun vakaana. Omaisuusluokkien sisäistä hajautusta suositellaan eritoten osakesijoittajille. (Heikinheimo.) Alla olevassa kuviossa 4 esimerkki toimialallisesti hajautetusta salkusta.

Kuvio 4. Toimialallinen hajautus (Heikinheimo 2020)

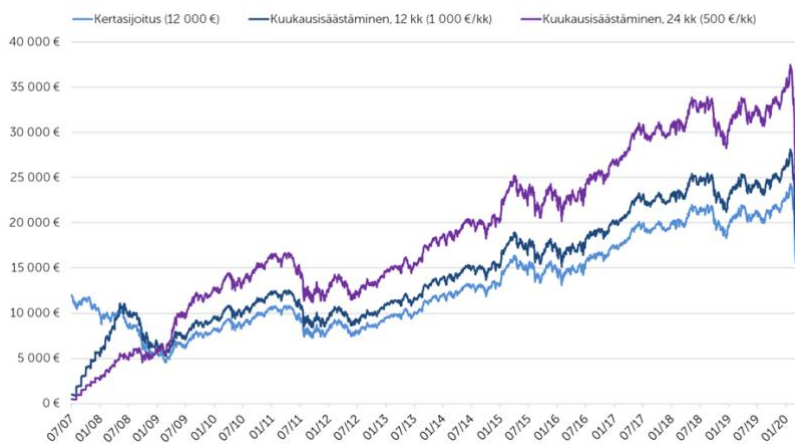
Maantieteellinen hajauttaminen tarkoittaa salkun hajauttamista useille eri alueille. Osakemarkkinat voidaan hakaa karkeasti kehittyneisiin sekä kehittyviin markkinoihin. Kehittyneitä markkinoita ovat mm. Eurooppa, USA ja Australia, kehittyviä maita puolestaan mm. Afrikka ja Lähi-Itä. Kehittyvissä maissa vallitsevan talous- ja väestönkasvun vuoksi sijoittaminen alueelle on korkeariskisempää, kuin kehittyneille markkinoille sijoittaminen. Maantieteellisessä hajauttamisessa tulee muistaa euroalueen ulkopuolelle sijoittamiseen liittyvät valuuttariskit, joita on käsitelty ylempänä. (Jatila 2017.)

Talouksien globalisoitumisen vuoksi nykypäivänä toimialallinen hajautus koetaan maantieteellistä hajautusta tehokkaampana keinona riskien torjunnassa. Nykymaailman integroitumisesta johtuen esimerkiksi kurssien romahdus Kiinassa vaikuttaa automaattisesti jollain tasolla jopa Helsingin pörssiin. (Sijoittaja.fi.)

4.4.3 Ajallinen hajauttaminen

Ajallisella hajauttamisella tarkoitetaan sijoitettavan summan jakamista useaan osaan pidemmälle ajalle sen sijaan, että koko summa sijoitetaan kerralla. Ideana on välttää ostaminen markkinoiden huipulla, josta saattaa koitua mittavia tappioita sijoittajalle. Esimerkiksi sijoittamalla osakkeisiin vuoden ajan joka kuukausi, osakkeita saa välillä halvemmalla ja välillä kalliimpana. Ilmiö tasaa salkun osakkeiden hinnan ns. keskitasolle. Kääntöpuolena ajallisessa hajauttamisessa on se, että kertasijoitukset saattavat myös osua kultasuoneen, jos sijoitus tapahtuu markkinoiden pohjalla, kun hinnat ovat alimmillaan. Tutkimusten ja laskelmien mukaan ajallinen hajautus on kuitenkin kannattavampaa kuin kertasijoitukset. (Sijoittaja.fi 2020e.)

Alla olevassa kuviossa 5 havainnollistava esimerkki ajallisesta hajautuksesta verrattuna kertasijoitukseen. Esimerkki ajoittuu finanssikriisin aikaan (2007–2008), jota käsitellään tarkemmin myöhemmin.

Kuvio 5. Ajallinen hajauttaminen vai kertasijoitus (Alexandria 2020)

5 Sijoituskäyttäytyminen

5.1 Sijoituskäyttäytymiseen vaikuttavat tekijät

Sijoituskäyttäytyminen on monen eri tekijän summa. Käyttäytymiseen markkinoilla vaikuttaa sijoittamisen perimmäinen syy, aika, henkilökohtaiset rajoitteet ja sijoittajan oma persoonallisuus. Sijoituskäyttäytymisen ja kuluttajakäyttäytymisen välillä on todettu olevan yllättävän paljon yhtäläisyyksiä, kuten molempien tavoitteellinen toiminta, jota ohjaa usein sama motiivi, tarpeiden tyydytys. Sijoittajat voidaan jakaa kolmeen erin kategoriaan: niihin, jotka eivät sijoita lainkaan, niihin, jotka sijoittavat niin, etteivät häviä sekä niihin, jotka sijoittavat voittaakseen. (Santtu 2016.) Sijoituskäyttäytymiseen vaikuttavia tekijöitä on monia markkinoiden tilanteesta sijoittajan henkilökohtaiseen elämään asti ja kaikkea niiden väliltä. Sijoituskäyttäytymistä tarkasteltaessa selkeintä on jakaa vaikuttavat tekijät omiin kategorioihinsa seuraavasti:

Demografiset tekijät, jotka tunnetaan myös väestötieteellisinä tekijöinä, jakavat yksilöt omiin luokkiinsa niiden ominaisuuksien mukaan, kuten iän, sukupuolen tai asuinpaikan perusteella. Hyvä esimerkki tästä on esimerkiksi sijoittaminen kryptovaluuttoihin, joiden omistajat ovat pääosin nuoria. (Slotte 2002.)

Sosiaaliset tekijät eli ulkopuoliset tekijät, jotka vaikuttavat sijoittajaan. Sosiaaliset tekijät voidaan jakaa neljään eri ryhmään: kulttuuriin, sosiaaliluokkaan, viiteryhmään ja perheeseen. Sosiaalisten tekijöiden vaikutusta sijoittaja ei välttämättä tiedosta itse, vaan käyttäytyy automaattisesti opitun mukaisesti eikä edes kyseenalaista käytöstä tai mieti muita vaihtoehtoja. (Muttonen 2016.)

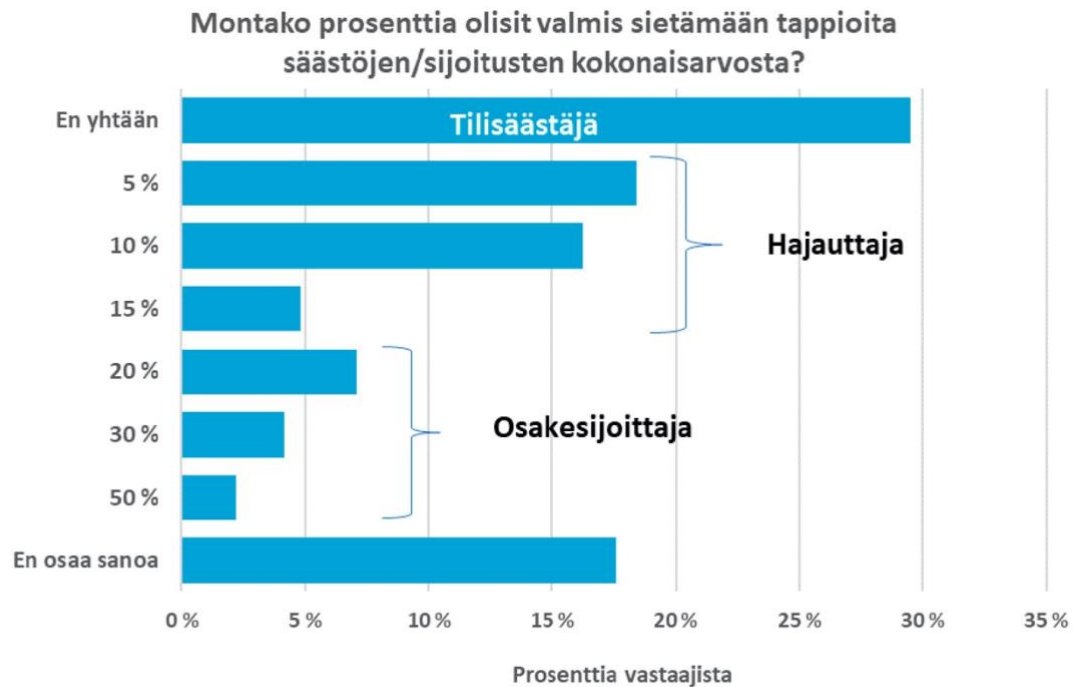
Psykologiset tekijät perustuvat sijoittajan persoonallisuuteen. Sijoittajan arvot ja toimintatavat heijastuvat suoraan sijoituskäyttäytymiseen. Sosiaalisten ja psykologisten tekijöiden raja on melko häilyvä, koska vuorovaikutussuhteet muovaavat yksilöiden persoonallisuutta, jotka taas luokitellaan osaksi sosiaalisia tekijöitä. (Muttonen.)

Edellä käsiteltyjen tekijöiden lisäksi sijoituskäyttäytymiseen vaikuttaa esimerkiksi sijoituskokemus ja riskinottokyky tai -halu. Kokeneemman sijoittajan käsitys sijoitustoiminnasta voi poiketa hyvin paljon aloittelevan sijoittajan käsityksestä. Kokemattomat sijoittajat saattavat pelästyä kurssien muutoksia ja myydä omistamansa sijoituskohteet tappiolla, kun taas kokeneemmat sijoittajat ovat tottuneet kurssien jatkuvaan heilumiseen ja osaavat pitää päänsä kylmänä ja pysyä sijoitusstrategiassaan. (Slotte.)

Suomalaiset ovat yleisesti melko varovaisia sijoittajia. LähiTapiolan (2020) luomassa kyselyssä jopa joka kolmas sijoittaja vastasi, ettei ole valmis tekemään sijoituksistaan

tappiota ollenkaan. Joka viides vastasi olevansa valmis enintään 5 % tappioon. Tappion pelon arvellaan olevan pääsyy sille, miksi suuri osa suomalaisista sijoittaa rahansa pankkitileille esimerkiksi osakkeiden tai rahastojen sijaan.

Alla olevassa kuviossa 6 LähiTapiolan (2019) tekemän Arjen katsaus -kyselyn tulokset suomalaisten sijoittajien tappionsietokyvystä.

Lähde: LähiTapiolan Arjen katsaus -kysely, helmikuu 2019, Kantar TNS (1037 suomalaista, 15-74v)

Kuvio 6. Suomalaisen tappion sietokyky (LähiTapiola 2019)

5.2 Sijoittajatyypit

Sijoituskäytöksen perusteella sijoittajat voidaan jakaa erilaisiin sijoitustyyppisiin. Sijoitustyyppien strategiat, tuotto-odotukset ja riskinotto vaihtelevat suuresti keskenään. Sijoitustyyppit ovat karkeasti kärjistettyjä, eivätkä kaikki sijoittajat sovi niihin lokeroihin, vaan sijoittuvat joidenkin sijoittajatyypin välimaastoon. Alla on lyhyesti esiteltyä sijoitustyyppisiä.

HFT on lyhenne sanoista High Frequency Trading. Käsite tarkoittaa rahastoja sekä yhtiöitä, jotka käyvät todella nopeaa kauppaa. HFT-sijoittajista puhutaan myös pikakauppiaina. Kaupankäynti perustuu pitkälti myynti- ja ostotasojen välisiin eroihin, joiden kautta sijoittajan tavoitteena on jäädä voitolle. Pääpiirre HFT-sijoittamisessa on tehdä mahdollisimman paljon kauppaa. (MandatumTrader 2019.)

Päiväkauppiat, tutummin treidaajat tunnetaan markkinoiden ja arvopaperien tiiviistä seuraamisesta. Treidaajat joko selvittävät sijoituskohteidensa yksityiskohdat tarkasti tai seuraavat kurssia ja analysoivat siitä saatavaa tietoa, joka tunnetaan teknisenä analyysinä. Tekninen analyysi on yksi treidaamisen tunnusmerkeistä ja toinen tyypillinen asia treidaamisessa on positioiden avaaminen ja sulkeminen saman päivän aikana, josta päiväkauppa juontaa nimensä. (Bergman 2021b.)

Swing Traderit ovat sijoituskäyttäjiltään hyvin samankaltaisia kuin treidaajat, poikkeuksena treidaajille tyypillisten päiväkauppojen sijaan he tutkailevat markkinoita pidemmällä tähtäimellä, viikoilla tai jopa kuukausilla. Swing traderit seuraavat markkinoita tarkasti ja reagoivat poikkeustilanteisiin sekä virhehinnoitteluihin. (MandatumTrader)

Kontraajat mielletään trendinseuraajien vastakohtiksi. Siinä missä päiväkauppiat seuraavat tarkkaan markkinoiden tunnelmaa sekä ajankohtaisia kurssitrendejä, kontraajat puolestaan odottavat markkinoiden virhehinnoittelujen paisuvan äärimmilleen. Kontraaja sijoittaa silloin, kun kokee markkinoiden tunnelman olevan synkkä ja jos markkinoita vallitsee katteeton optimismi, kontraaja saattaa ns. myydä lyhyeksi eli shortata. (MandatumTrader) Shorttaaminen tarkoittaa osakkeiden myymistä, joita ei edes omista ja näin ollen tehdä mahdollista tuottoa ostaessa osakkeet takaisin halvemmalla, kuin on myynyt. (Laakso)

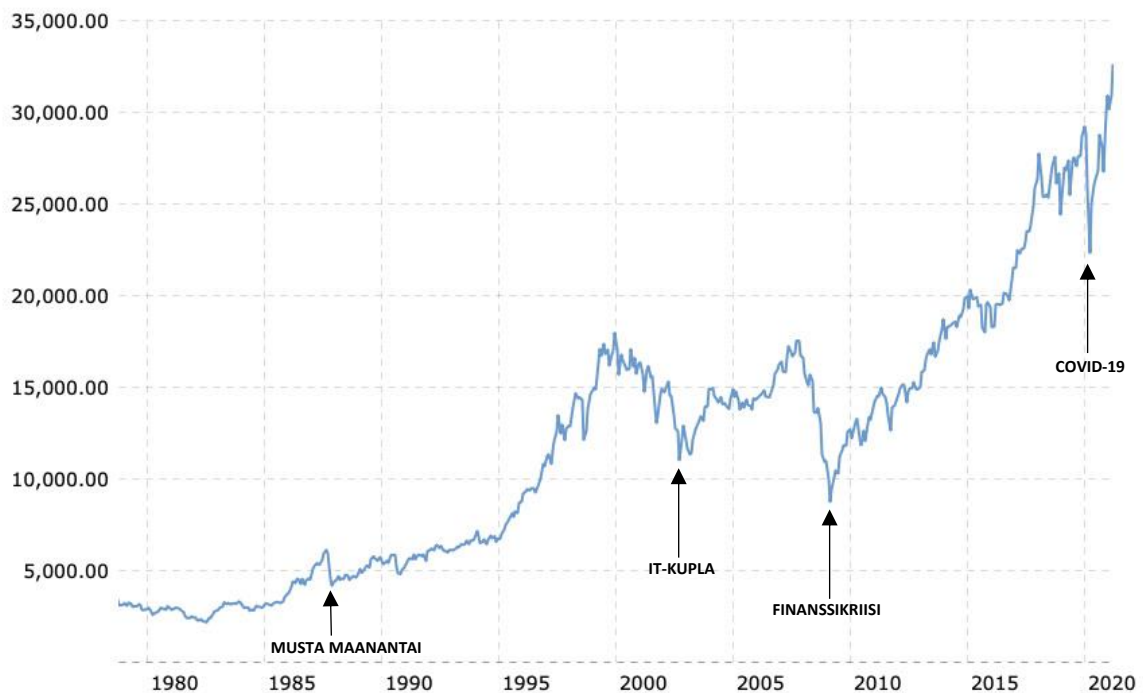
Holderit, jotka tunnetaan myös osta ja pidä -sijoittajina, ovat pitkäjäntenteisiä sijoittajia niin kuin nimestä voikin päätellä. Holderit hyödyntävät korkoa korolle -ilmiötä ja uskovat sijoitetun summan kasvavan vuosien saatossa. Suomessa suurin osa piensijoittajista koostuu holdereista. (MandatumTrader)

6 Osakemarkkinoiden kriisit

6.1 Viimeaikaiset kriisit osakemarkkinoilla

Markkinat ovat kokeneet aikojen alusta asti erilaisia sekä eritasoisia kriisejä. Kriisien syitä ovat olleet esimerkiksi sodat, rahapolitiikka, koronapandemia, asuntomarkkinakupla ja liikepankkien sijoittaminen velkavivulla. Markkinakriiseille ei välttämättä löydy yksiselitteistä tekijää, ne saattavat olla monen eri tekijän aiheuttamia. (LYNX.)

Alla olevassa kuviossa 7 on Dow Jones -indeksin kurssikehitys viimeisen 45 vuoden ajalta. Kuvioon on merkitty alempana tarkemmin käsiteltävät kriisit. Dow Jones -indeksi on kansainvälisesti suosituin yhdysvaltalainen indeksi, joka seuraa 30 merkittävimmän American Stock Exchangin yhtiön osakkeita. (LYNX.)

Kuvio 7. Dow Jones -indeksi 1975–2020 (Macrotrends, muokattu)

6.1.1 Musta maanantai

19. lokakuuta 1987 tapahtunut pörssikurssien odottamaton romahdus sai nimekseen Musta maanantai. Musta maanantai oli ensimmäinen maailmanlaajuinen pörssiromahdus. Markkinat kääntyivät laskuun ensin Aasiassa, josta romahdus levisi Eurooppaan ja lopulta myös Yhdysvaltoihin. (Jenkey 2020.)

Odottamattomalle romahdukselle on yritetty keksiä syitä, mm. uudet kehittyneet sijoitustuotteet kuten futuurit, kansainväliset neuvottelut öljyntuotannosta sekä valuuttakurssien ja korkojen manipulointi yritysten taholta. Musta maanantai aiheutti pelkoa ihmisten keskuudessa mahdollisen romahduksesta syntyvän laman vuoksi, mutta vastoin odotuksia, kurssit palasivat tasaiseen nousuun nopeasti. (Jenkey)

6.1.2 IT-kupla

IT-kupla, toiselta nimeltään teknokupla, sijoittuu 1990-luvun loppupuolelle. Internetin käytön ja soveltamisen nopean yleistymisen vuoksi maailma muuttui hetkessä, joka johti tietoteknisten alojen taloudelliseen yliarvostukseen. Tutkijat uskovat viestintäteknologian huimalla kehityksellä sekä matkapuhelimien yleistymisellä olevan myös merkittävä osa ilmiössä.

2001 vuonna IT-kupla puhkesi, joka aiheutti markkinoiden rajun romahtamisen. Teknologiaosakkeet kärsivät kriisistä eniten, menettään jopa 80–100 % osakkeidensa arvosta (Sijoittaja.fi). IT-kuplan puhkeamisen johdosta osakkeet putosivat jopa seuraavat kaksi ja puoli vuotta ennen tasaantumista. Kriisin aikana monet yritykset ajautuivat konkurssiin ja selviytyneet puolestaan ovat nousseet tunnetuimpien teknologian alan yrityksiksi, kuten Amazon ja eBay. (Folger 2019.)

Alla oleva kuvio 8 Nasdaq-100-indeksistä auttaa hahmottamaan IT-kuplan vaikutuksia markkinoihin. Nasdaq-100 on yhdysvaltalainen indeksi, joka kattaa sisälleen 100 suurinta Nasdaqissa olevaa yritystä, joista suuri osa on teknologian alan yrityksiä. (Capital.com.)

Kuvio 8. Nasdaq-100-indeksi 1999–2005 (Tradingview 2020)

6.1.3 Finanssikriisi

Finanssikriisi sijoittuu vuosiin 2007–2008. Finanssikriisi pohjautuu subprime-kriisiin, joka sai alkunsa yhdysvaltalaisen nostamalla subprime-lainoilla. Subprime-lainat olivat asuntolainoja, jotka myönnettiin lainanhakijoille kevyin perustein, kuten ilman kunnollisia vakuuksia tai riittävää tulotasoa. Vakuutena toimi lainalla hankittu asunto, jonka arvon oletettiin nousevan tulevaisuudessa. Siirtääkseen luottoriskin pois itseltään pankit muunsivat subprime-lainat arvopapereiksi (mortgage-backed-securities, MBS), joita myytiin sijoittajille. Subprime-kriisi puhkesi asuntojen hintojen laskiessa ja korkojen noustessa, joka aiheutti subprime-lainojen ottajille vaikeuksia lainan lyhennyksissä. Lainojen luottotappiot kasvoivat, jolloin MBS-arvopaperien kysyntä romahti ja sijoittajat yrittivät päästä niistä nopeasti eroon. (Sijoittaja.fi 2019.)

Subprime-kriisi aiheutti pankeille valtavat tappiot. MBS-arvopaperien romahtamisen vuoksi muidenkin arvopaperien hinnat kääntyivät laskuun ja pankin omaisuuserien arvojen luotettavuus markkinoilla katosi lähes kokonaan. Kriisi laajeni nopeasti globaaliksi finanssikriisiksi ja koko finanssijärjestelmä oli vaarassa tuhoutua. Globaalisti osakemarkkinat laskivat 60 % ja pankkiosakkeiden arvot laskivat jopa 80–90 %. (Sijoittaja.fi.)

Alla olevassa kuviossa 9 Dow Jones-indeksi vuosilta 2004–2014 auttaa hahmottamaan finanssikriisin vaikutuksia markkinoihin myös asuntomarkkinoiden ulkopuolella.

Kuvio 9. Dow Jones -indeksi 2004-2014 (Macrotrends)

6.1.4 COVID-19

COVID-19 kuuluu koronavirusten ryhmään, jotka oireilevat ihmisillä usein hengitystietulehduksina. COVID-19 viruksen taudinaiheuttajavirus on nimeltään SARS-CoV-2-virus. COVID-19 virukseen sairastuneiden oireet ovat samankaltaiset kuin minkä tahansa muunkin virusinfektion tai sairastuneet saattavat olla täysin oireettomia, minkä vuoksi sairastuneita on hankala kartoittaa ja eristää. Pienellä osalla sairastuneista on ollut vakava infektio ja etenkin riskiryhmäläisillä virus voi oireilla vakavammin.

COVID-19 sai alkunsa joulukuussa 2019 Wuhanissa Kiinassa, jossa tauti levisi yllättävän herkästi ihmisestä toiseen. Virus levisi lyhyessä ajassa myös Kiinan ulkopuolelle ja helmikuussa 2020 ensimmäisinä valtioina Italia sekä Iran olivat kriittisessä tilassa tartuntojen leviämisen suhteen, jolloin toimenpiteitä viruksen leviämisen estämiseksi alettiin suunnitella ankarasti. (Juonala 2020.)

Maaliskuun alussa ensimmäiset EU:n liikkumisrajoitukset jaettiin Italiassa. Rajoituksista huolimatta virus levisi nopeasti maailmanlaajuisesti ja se luokiteltiin maailman terveysjärjestö WHO:n toimesta pandemiaksi maaliskuussa 2020. Pandemian edetessä alkuperäisestä COVID-19 viruksesta on muuntunut eri variaatioita, jotka poikkeavat alkuperäisestä jonkin verran mm. leviämisenopeuden ja taudinkuvan merkeissä. (Anttila 2021.)

Osakemarkkinat reagoivat pandemiaan rajusti ja esimerkiksi Dow Jones -indeksi (kuvio 10) kääntyi laskuun helmikuun puolivälissä. Markkinat kävivät pohjalla 23.3.2020 jolloin Dow Jones -indeksi oli pudonnut jopa 37 prosenttia (Jenkey). Nopean romahtamisen jälkeen markkinat alkoivat elpyä suhteellisen hyvään tahtiin. Markkinoiden elpyminen koki kuitenkin kolauksen heinä-elokuun vaihteessa, kun viruksen toisesta aallosta alkoi ilmaantua merkkejä. Markkinat ovat nousseet melko tasaiseen tahtiin lukuun ottamatta muutamia pandemian vaiheita, kuten koronaviruksen toisen aallon tai ns. brittimuunnoksen aiheuttamaa horjuntaa markkinoilla.

Koronaviruspandemia vallitsee yhä maailmalla ja tulevaisuus sekä pandemian loppu on epävarmaa. Poikkeustiloja ja muita toimenpiteitä, kuten liikkumisrajoitteita on otettu käyttöön maailmanlaajuisesti leviämisen estämiseksi sekä rokotteiden jakaminen on aloitettu. Virusmuunnokset ja rokotteiden kehittäminen nopealla tahdilla aiheuttavat kuitenkin epävarmuutta mm. rokotuksen kestävyuden ja sivuvaikutusten kannalta. Rokotteiden täydestä suojatehosta erilaisia virusmuunnoksia vastaan ei voida olla täysin varmoja. (THL.) Vallitsevan epävarmuuden vuoksi myös markkinoiden kehitystä ja suuntaa tulevaisuudessa on hankala arvioida.

Alla oleva Dow Jones -indeksi (kuvio 10) havainnollistaa COVID-19 pandemian vaikutuksia markkinoihin.

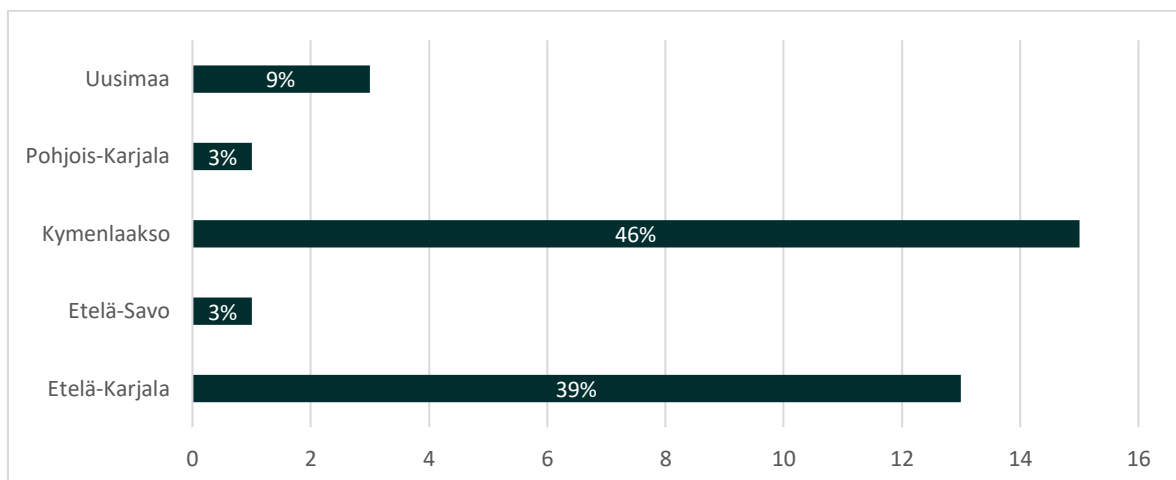
Kuvio 10. Dow Jones -indeksi lokakuu 2019 – maaliskuu 2021 (Macrotrends)

7 Tutkimusaineiston hankinta

Opinnäytetyö on suoritettu määrällisenä tutkimusmenetelmän muotona. Tutkimusmenetelmä valikoitui kohderyhmän laajuuden perusteella ja pandemialla oli oma osuutensa päätökseen. Koronarajoitusten ja poikkeustilojen vallitessa kohderyhmien haastattelut olisi tullut järjestää verkkosovellusten kuten Skype:n tai Teamsin välityksellä, joten määrällisen tutkimusmenetelmän koettiin olevan sopivampi muoto aineiston hankintaan. Suurempi kohderyhmä antaa laajemman käsityksen tutkittavasta ilmiöstä. Tutkimusaineisto hankittiin Webropol -kyselyllä internetin välityksellä, ja kohderyhmän hankkiminen toteutettiin kyselyn nettilinkkiä jakamalla sosiaalisten medioiden alustoilla.

Kyselylomakkeen (liite 1) avulla pyrittiin selvittämään kohderyhmän perustiedot, kuten sukupuoli, ikä sekä elämäntilanne (opiskelija vai työssäkäyvä) ja sijoitusprofiili, esimerkiksi sijoituskokemus, salkun koko ja koostumus sekä riskinotto-kyky. Kun perustiedot ja sijoitusprofiili oli kartoitettu, kysyttiin, onko koronaviruspandemia vaikuttanut vastaajan sijoituskäyttäytymiseen. Jos kysymykseen vastattiin myöntävästi, niin vastaaja ohjattiin seuraavalle sivulle, jossa keskityttiin pandemian aikaiseen sijoituskäyttäytymiseen ja sijoituspäätöksiin sekä niiden syihin. Lomakkeen viimeinen kysymys oli vapaaehtoinen ja avoin, jonka tarkoituksena oli kartoittaa kohderyhmän ajatuksia tulevaisuuden suhteen pandemian vaikutuksista sijoituskäyttäytymiseen.

Kyselylomakkeeseen vastasi 33 henkilöä, joista 15 oli naisia ja 18 miehiä. Lähes kaikki vastaajat olivat 20–30-vuotiaita ja vain yksi vastanneista kuului ikähaarukkaan 30–50-vuotias. Kohderyhmä sijoittui viidelle eri maakunnalle (kuvio 11), ja suurin osa vastanneista asui Kymenlaaksossa tai Etelä-Karjalassa. Työssäkäyviä oli valtaosa, 17 henkilöä, samaan aikaan opiskelevia sekä työssäkäyviä 9 henkilöä ja opiskelijoita 7 henkilöä.

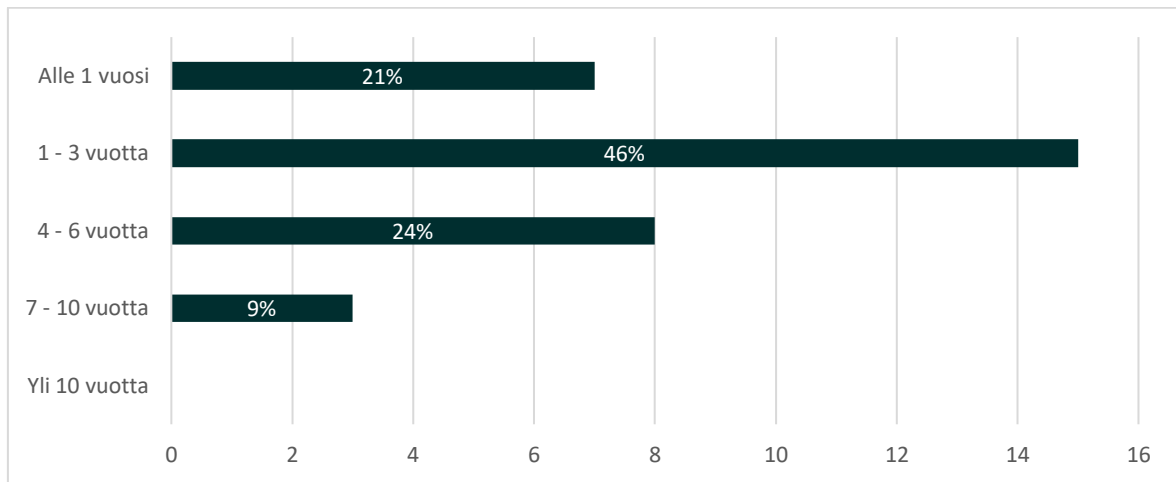

Kuvio 11. Vastanneiden asuinmaakunnat

8 Tutkimustulokset

8.1 Kohderyhmän sijoitusprofiilit

Kohderyhmän sijoituskokemus vaihteli suuresti, alle vuodesta 7–10 vuoteen. Suurimmalla osalla vastanneista kokemusta oli 1–3 vuodelta. Alla olevassa kuviossa 12 näkyy kohderyhmän sijoituskokemuksen jakautuminen.

Kuvio 12. Sijoituskokemus

Sijoitussalkkujen koot vaihtelivat 1000 eurosta yli 50 000 euroon. Yleisin salkun koko kohderyhmäläisillä oli selvästi 1000 – 3000 €, 42 %:lla vastanneista. Seuraavaksi suurin oli 10 000 – 20 000 € salkku, joka oli 19 %:lla vastanneista.

Sijoitussalkkujen koostumusten paino oli selvästi rahastoissa, jopa 84 prosenttia. Rahastoista indeksirahastot olivat suosituimpia. Osakkeet olivat myös kohderyhmän keskuudessa yleinen sijoituskohte, johon sijoittaa 58 % vastanneista. Muutama vastanneista sijoittaa myös sijoitusasuntoon.

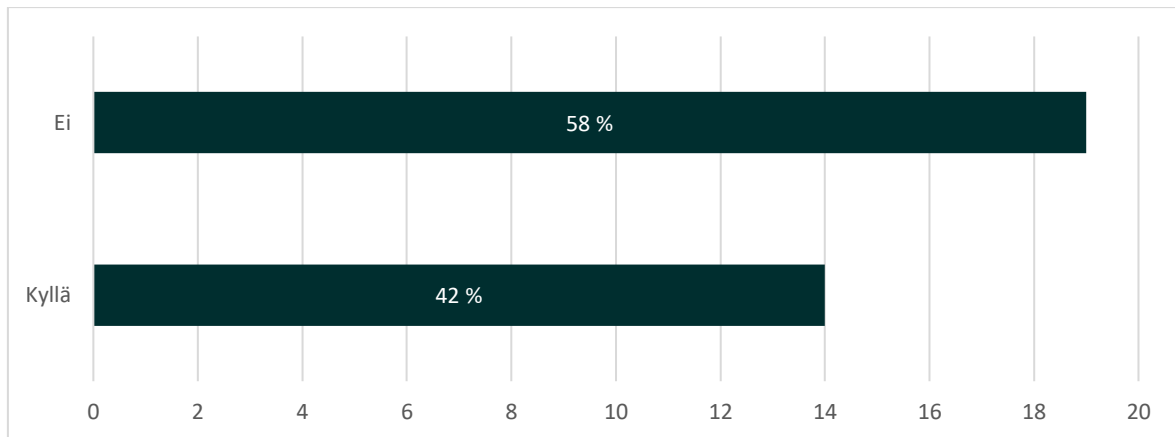
Kohderyhmän sijoittamisen tavoitteet olivat pääosin vaurastuminen, johon vastasi 55 % henkilöistä. Eläkettä varten sijoittavia oli 27 % ja loput 18 % olivat jakaantuneet tasan asuntoa/kiinteistöä varten sijoittaviin tai taloudellista riippumattomuutta varten sijoittaviin.

Sijoitusvarallisuuden alkuperä koostui jokaisella vastanneista palkasta. 10 vastanneista sijoitusvarallisuus oli palkan lisäksi peräisin opintolainasta ja muutamilla henkilöillä joko perinnöstä tai lahjasta.

Riskinottohalukkuutta mitattiin liukukytkimen avulla, josta minimiarvo 1 tarkoitti pientä riskinottohalukkuutta ja maksimiarvo 5 tarkoitti suurta riskinottohalukkuutta. Vastaukset sijoituivat arvojen 1 – 4 välille ja vastausten keskiarvo oli 3,2.

8.2 Sijoituskäyttäytyminen ja sen muutokset pandemia-aikana

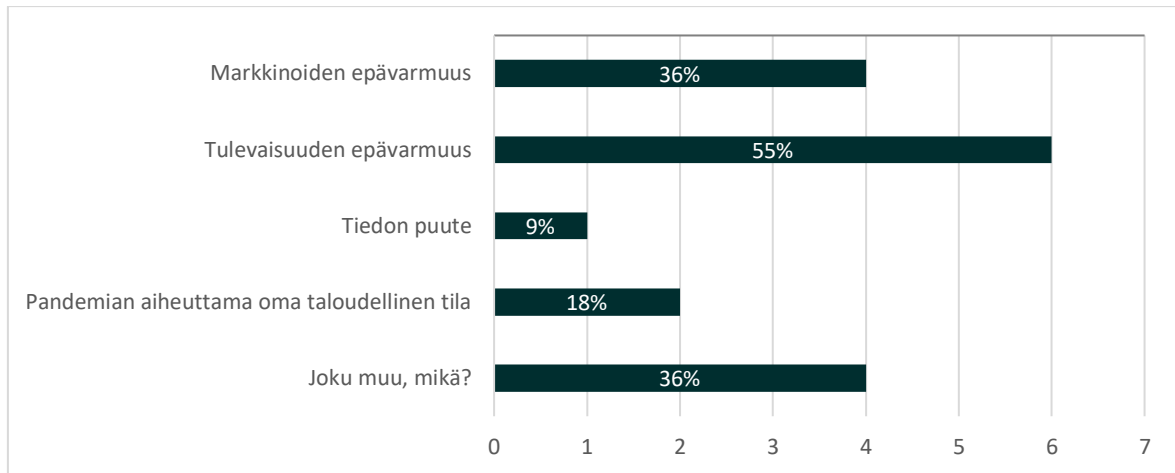
Koronaviruspandemian vaikutuksesta kohderyhmän sijoituskäyttäytymiseen 58 % vastasi kieltävästi ja 42 % vastasi myöntävästi. Alla oleva kuvio 13 havainnollistaa vastaajien jakautuneisuutta. Myöntävästi vastanneiden 14 henkilön kysely jatkui tarkentavilla kysymyksillä pandemian vaikutuksista ja puolestaan kieltävästi vastanneiden kysely päättyi.

Kuvio 13. Koronaviruspandemian vaikutus sijoituskäyttäytymiseen

Pandemian vaikutuksista osto/-myyntipäätöksiin kysyttäessä 43 % vastasi tehneensä impulsiivisempia päätöksiä ja sama prosentuaalinen määrä vastasi tehneensä harkitumpia päätöksiä. Loput 14 % vastanneista eivät kokeneet pandemian vaikuttaneen osto/-myyntipäätöksiin.

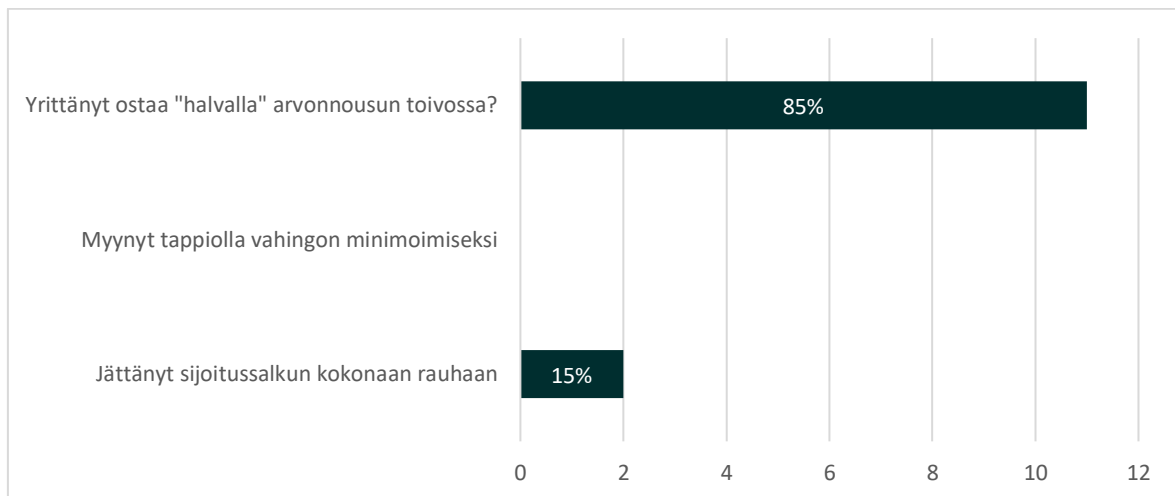
Sijoitusvolyymi oli pandemian johdosta lisääntynyt 43 % vastanneista, vähentynyt 36 % vastanneista ja 21 % vastanneista eivät olleet kokeneet pandemian vaikuttaneen sijoitusvolyymiin mitenkään. Heille, joiden sijoitusvolyymi oli muuttunut, kysyttiin syventävä kysymys syistä muutokselle, ja suurin osa vastasi syynä olleen tulevaisuuden epävarmuus. Alla olevassa kuviossa 14 syytä sijoitusvolyymien muutokselle sekä prosenttijakaumat. *Joku muu, mikä?* vaihtoehdon valinneet kertovat syynä olleen mm. markkinoiden laskun, jolloin on pyritty ostamaan halvalla ja varallisuuden lisääntymisen pandemian aiheuttaman vähemmän kulutuksen johdosta.

Kuvio 14. Sijoitusvolyymien muutoksen syyt

Arvopaperimarkkinoiden seuranta oli pandemia-aikana lisääntynyt 79 % vastanneista, vähentynyt 7 % ja loput eivät olleet kokeneet pandemian aiheuttaneen vaikutusta.

Kohderyhmältä kysyttiin heidän samaistumistaan muutamiin tyypillisimpiin kriisiaikana tehtäviin sijoituspäätöksiin (kuvio 15), ja kaikki muut paitsi yksi vastaajista osasi samaistua johonkin vaihtoehtoihin.

Kuvio 15. Tyypilliset kriisiajan sijoituspäätökset

Kyselyn lopuksi kohderyhmältä kysyttiin vapaaehtoinen avoin kysymys vastaajien omista ajatuksista pandemian vaikutuksista piensijoittajien käyttäytymiseen tulevaisuudessa. Monet vastanneista uskoivat sijoittamisen lisääntyvän tulevaisuudessa mm. riskien oton lisääntyessä ja pandemian kurssiheilahteluista aiheutuvasta mahdollisuudesta voittoihin. Yksi vastaajista uskoi epävarmuuden lisääntyvän, ja yksi puolestaan uskoi sijoittajien toimivan tulevaisuudessa kärsivällisemmin markkinoiden laskiessa verraten pandemian alkua, kun sijoittajat alkoivat myydä paniikissa sijoitusomaisuuttaan.

8.3 Johtopäätökset

Lähes puolet vastanneista kokevat pandemian vaikuttaneen heidän sijoituskäyttäytymiseensä. Pandemia on saanut piensijoittajat toimimaan selvästi toisistaan poikkeavilla tavoilla, eikä tietynlaisen kaavan mukaan. Sijoituskäyttäytymisen muutoksen kokeneet ovat suhteellisen tasaisesti joko alkaneet sijoittaa impulsiivisemmin tai harkitummin, samoin kuin sijoitusvolyymi on melko tasaisesti joko lisääntynyt tai vähentynyt. Arvopaperimarkkinoiden seuraaminen on piensijoittajien keskuudessa pääosin lisääntynyt. Lähes kaikki kohderyhmästä olivat tehneet pandemia-aikana tyypillisiä päätöksiä sijoittajien keskuudessa, kuten pyritti ostamaan halvalla arvonnousun toivossa.

Kohderyhmän analysoinnin perusteella voidaan todeta, että koronaviruspandemia jakaa piensijoittajat suhteellisen karkeasti joko muuttuneeseen tai ennallaan pysyneeseen sijoituskäyttäytymiseen. Se ryhmä, joiden käytös on muuttunut, voidaan puolestaan jakaa joko impulsiivisemmiksi muuttuneisiin sijoittajiin tai harkitsevammiksi muuttuneisiin sijoittajiin. Tulevaisuuden epävarmuus on monilla syynä muutokseen, mutta monet piensijoittajat uskovat sijoittamisen lisääntyvän tulevaisuudessa siitä huolimatta.

8.4 Tutkimustulosten vertailu muihin aihetta käsitteleviin selvityksiin

Koronaviruksen vaikutuksista piensijoittajien sijoituskäyttäytymiseen on tehty aiempi tutkimus, Perttu Huttusen (2020) opinnäytetyö Piensijoittajan sijoituskäyttäytyminen koronaviruspandemian aikana. Huttusen tutkimus on suoritettu laadullisena tutkimusmenetelmänä teemahaastatteluna. Huttusen tutkimustulokset osoittavat piensijoittajien sijoituskäyttäytymisen muuttuneen varovaisemmaksi ja heidän sijoitusvolyyminsa pienentyneen. Tutkimuksen mukaan piensijoittajille tyypillistä oli salkun jättäminen kokonaan rauhaan. Huttusen tutkimustulokset poikkesivat huomattavasti tämän työn tutkimustuloksiin nähden. Molempien töiden tulosten mukaan muutoksen yleisinä syinä olivat olleet markkinoiden tai tulevaisuuden epävarmuus.

Tarja Salanderin (2020) opinnäytetyössä Piensijoittaja ja COVID-19 tutkittiin myös pandemian vaikutuksia piensijoittajien sijoituskäyttäytymiseen. Salanderin työn tutkimustulokset osoittivat, että piensijoittajat olivat olleet aktiivisempia markkinoilla verrattuna aikaan ennen pandemiaa. Syitä muuttuneelle sijoituskäyttäytymiselle olivat olleet mm. pandemian aikainen varallisuuden kasvaminen ja toisena ääripäänä taloudellisen tilanteen epävakaus, joka oli korostanut säästämisen ja varallisuuden turvaamisen tärkeyden tulevien kriisien varalle. Salanderin opinnäytetyön tutkimustuloksissa oli joitakin samankaltaisuuksia tämän työn tutkimustuloksiin nähden.

Sijoittaja.fi-sivuston (2020c) julkaiseman artikkelin mukaan pandemian myötä piensijoittajien määrä on noussut suuresti markkinoilla. Artikkelin mukaan kaupankäynti on pandemian myötä kaksinkertaistunut maailman suosituimmilla sijoitusaloilla. Artikkelin kuvaava tilannetta globaalisti, mutta siinä on mainittu saman ilmiön tapahtuneen myös Suomessa.

Ylen (2020) artikkelissa kerrotaan piensijoittajien määrän kasvaneen ennätystasolle pandemian aikana. 2500 haastatellusta piensijoittajasta kolmannes kertoi ostaneensa normaalia enemmän osakkeita. Vastanneista kahdeksan prosenttia kertoi myyneensä osakkeitaan normaalia enemmän.

Artikkelien mukaan piensijoittajien määrä on kasvanut suuresti pandemian myötä ja jo aiemmin markkinoilla olleet piensijoittajat ovat alkaneet sijoittaa pandemia-aikana enemmän. Tämän työn tulokset poikkeavat jonkin verran artikkeleihin tehdyistä tutkimuksista, mutta samankaltaisuuksia on myös havaittavissa, esimerkiksi syyt sijoituskäytännön muutoksille. Artikkelien mukaan syynä sijoitusten kasvulle on ollut markkinoiden epävarmuus, joka on ollut keskeisenä syynä myös tämän työn kohderyhmän sijoituskäytännön muutoksille.

9 Pohdinta

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää koronaviruspandemian vaikutukset piensijoittajien sijoituskäyttäytymiseen. Opinnäytetyön aiheen valikoitumiseen vaikutti artikkelit aiheesta sekä yksilöiden kertomukset, joiden mukaan piensijoittajien määrä on kasvanut suuresti, ja jo markkinoilla olleiden piensijoittajien sijoitusvolyymi on kasvanut. Ennen tutkimuksen toteuttamista oli olettamus, että sijoitusvolyymi olisi kasvanut pandemian aikana. Tutkimus suoritettiin kyselylomakkeen avulla, jolla pyrittiin kartoittamaan muutokset esimerkiksi sijoitusvolyymissa, harkinnanvaraisuudessa ja syyt mahdollisille muutoksille. Kyselylomakkeen ensimmäisessä osiossa kerättiin tietoja kohderyhmän perustiedoista, kuten iästä ja elämäntilanteesta, sekä sijoitusprofiilista, kuten sijoituskokemuksesta sekä sijoitusvarallisuudesta. Kyselyn toisessa osiossa selvitettiin kohderyhmän sijoituskäyttäytymistä pandemian aikana ja syitä käyttäytymiselle.

Kyselylomakkeeseen vastasi 33 piensijoittajaa, joiden sijoitusprofiilit olivat keskenään hyvin erilaisia. Suurin osa vastanneista oli sijoittanut 1–3 vuotta ja suurimmalla osalla oli 1000 € – 3000 € arvoinen sijoitussalkku. Sijoitukset painoutuivat pääosin rahastoihin. Vastanneista 18 oli miehiä ja 15 naisia.

Tarkoituksena oli selvittää sijoituskäyttäytymisen muutokset pandemian aikana verrattuna markkinoiden normaalitilanteeseen. Normaalitilanteella tarkoitetaan markkinoita, jotka eivät ole jonkun tietyn merkittävän tekijän vaikutuksen alaisena, kuten tässä tilanteessa maailmanlaajuisen koronaviruspandemian.

Tutkimustulokset osoittivat, että vähän alle puolet olivat muuttaneet sijoituskäyttäytymistään koronaviruspandemian aikana. Suurin osa piensijoittajista, joiden sijoituskäyttäytymiseen pandemia oli vaikuttanut, oli kasvattanut sijoitusvolyymiaan ja jopa 85 % oli yrittänyt ostaa ”halvalla” arvonnousun toivossa. Arvopaperimarkkinoiden seuranta oli kasvanut lähes kaikkien vastanneiden kohdalla pandemia aikana.

Haluttuihin kysymyksiin saatiin vastaukset, jotka joltain osin poikkeavat muiden aiheesta tehtyjen tutkimusten kanssa. Pandemian eri vaiheet saattavat kuitenkin vaikuttaa eri tavalla sijoittajiin ja sijoituskäyttäytymiseen, joten tuloksia ei voi suoraan keskenään vertailla. Tutkimustyö ja selvityksen toteutus on onnistunut hyvin.

Jatkotutkimusehdotus tästä työstä voisi olla esimerkiksi pandemian jälkeisen sijoituskäyttäytymisen vertailu pandemia-ajan sijoittamiseen, sekä aikaan ennen pandemiaa, jota voitaisiin tutkia aikajanana. Pandemian lopusta ei ole vielä tietoa, joten jatkotutkimuksena voisi tehdä tutkimustyön myös samasta aiheesta, esimerkiksi puolen vuoden päästä ja vertailla tuloksia tämän työn tuloksiin. Tutkimuksen tekeminen aiheesta

kvalitatiivisena tutkimuksena antaisi varmasti tarkempia ja yksityiskohtaisempia näkökulmia, joten sekin on yksi mahdollisuus jatkotutkimukselle.

Lähteet

Alexandria 2020. Ajallinen hajauttaminen suojaa sijoituksiasi – myös epävarmoina aikoina. Viitattu 11.3.2021. Saatavissa <https://www.alexandria.fi/ajankohtaista/sijoitusten-ajallinen-hajauttaminen-miksi-ja-miten-tai-alexandria/>

Ankelo, J. 2018. Ensiaskleet ammattimaiseen treidaamiseen. Sijoitustieto.fi. Viitattu 16.2.2021. Saatavissa <https://www.sijoitustieto.fi/sijoitusartikkelit/ensiaskeleet-ammattimaiseen-treidaamiseen> .

Anttila, V-J. Uusi koronavirus (COVID-19). Duodecim Terveyskirjasto. Viitattu 23.3.2021. Saatavissa <https://www.terveyskirjasto.fi/dlk01257>

Asuntosalkunrakentaja 2021. Asuntosijoittaminen vuonna 2021 – 10 hyvää syytä sijoittaa asuntoihin. Viitattu 4.3.2021. Saatavissa <https://asuntosalkunrakentaja.fi/asuntosijoittaminen/opus-asuntosijoittamiseen/>

Atria 2015. Osakesarjat. Viitattu 22.2.2021. Saatavissa <https://www.atria.fi/konserni/sijoittajat/osaketieto/osakesarjat/>

Bergman, S. 2020a. Indeksirahastot. Sijoitusrahastot.org. Viitattu 26.3.2021. Saatavissa <https://sijoitusrahastot.org/indeksirahasto/>

Bergman, S. 2020b. Korkorahastot. Sijoitusrahastot.org. Viitattu 28.2.2021. Saatavissa <https://sijoitusrahastot.org/korkorahastot/>

Bergman, S. 2020c. Sijoitusrahasto-opas. Sijoitusrahastot.org. Viitattu 23.2.2021. Saatavissa <https://sijoitusrahastot.org/rahastot-sijoitusrahasto-opas/>

Bergman, S. 2020d. Yhdistelmärahastot. Sijoitusrahastot.org. Viitattu 28.2.2021. Saatavissa <https://sijoitusrahastot.org/yhdistelmarahastot/>

Bergman, S. 2021a. Kryptovaluutat ja niihin sijoittaminen. Sijoitusrahastot.org. Viitattu 4.3.2021. Saatavissa <https://sijoitusrahastot.org/kryptovaluutat/>

Bergman, S. 2021b. Sijoitusrahastot.org. Päiväkauppa – Aloita Treidaus 2021. Viitattu 14.3.2021. Saatavissa <https://sijoitusrahastot.org/paivakauppa/>

Bitcoinkeskus 2019. Mikä on kryptovaluutta ja mihin sitä tarvitaan? Viitattu 4.3.2021. Saatavissa <https://bitcoinkeskus.com/kryptovaluutta/>

Capital.com NASDAQ-100-indeksi. Viitattu 21.3.2021. Saatavissa <https://capital.com/fi/nasdaq-100-indeksi-maaritelma>

DanskeInvest 2021. Mikä on rahasto? Viitattu 25.2.2021. Saatavissa https://www.danskeinvest.fi/w/show_pages.content?p_nId=59&p_vPage=DIFIFI_WHAT_I_S_A_MUTUAL_FUND

FellowFinance 2020. Korkosijoittaminen vuonna 2020. Viitattu 2.3.2021. Saatavissa <https://www.fellowfinance.fi/sijoittajalle/korkosijoittaminen>

Finanssialalle.fi 2018. Finanssialan perusteet. Viitattu 4.3.2021. Saatavissa <https://www.finanssialalle.fi/opintomateriaalit/finanssialan-perusteet/saastaminen-ja-sijoittaminen/eri-sijoitusmuodot/muut-sijoituskohteet.html>

Folger, J. 2019. 5 Successful Companies That Survived The Dotcom Bubble. Investopedia. Viitattu 21.3.2021. Saatavissa <https://www.investopedia.com/financial-edge/0711/5-successful-companies-that-survived-the-dotcom-bubble.aspx>

Haavisto, T. 2015. Sijoittajan riskit ja niiden hallinnan ABC. Salkunrakentaja. Viitattu 7.3.2021. Saatavissa <https://www.salkunrakentaja.fi/2015/06/sijoittajan-riskit-ja-niiden-hallinnan-abc/>

Hartikainen, N. 2014. Osakekaupankäynti. Nordnet. Viitattu 19.2.2021. Saatavissa https://www.porssisaatio.fi/wp-content/uploads/2014/03/Hartikainen_Osakekaupankaynti_12032014.pdf

Heikinheimo, H. 2020. Hajauttaminen – Miten sijoitukset kannattaa hajauttaa? 5 vinkkiä parempaan hajautukseen. Sijoittaja.fi. Viitattu 9.3.2021. Saatavissa <https://www.sijoittaja.fi/61939/hajauttaminen-miten-sijoitukset-kannattaa-hajauttaa/>

Heikkilä, T. 2015. Korkosijoittaja – lue tämä! Sijoittaja.fi. Viitattu 2.3.2021. Saatavissa <https://www.sijoittaja.fi/29688/korkosijoittaja-lue-tama/> .

Honkatukia, J. & Jormanainen, V. 2021. Terveysten ja hyvinvoinnin laitos. Koronaepidemian vaikutukset hyvinvointiin, palveluihin ja talouteen. Viitattu 30.1.2021. Saatavissa <https://thl.fi/fi/web/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/ajankohtaista/koronan-vaikutukset-yhteiskuntaan-ja-palveluihin>

Huotari, T. 2018. Sijoittaminen: Haastava valuutta. EVLI. Viitattu 2.3.2021. Saatavissa <https://www.evli.com/blog/haastava-valuutta>

Huttunen, P. 2020. Piensijoittajan sijoituskäyttäytyminen koronaviruspandemian aikana. Tampere: Tampereen ammattikorkeakoulu.

Huuskonen, H. 2020. Metsä sijoituskohteena. Sijoittaja.fi. Viitattu 6.3.2021. Saatavissa <https://www.sijoittaja.fi/26571/metsa-sijoituskohteena/>

- Inderes 2020. Sijoituskoulu. Miksi osakkeet laskevat tai nousevat? Viitattu 19.2.2021. Saatavissa <https://www.inderes.fi/fi/miksi-osakkeet-laskevat-tai-nousevat>
- Jatila, J. 2017. Sijoittaja, muista maantieteellinen hajauttaminen. Sijoittaja.fi. Viitattu 10.3.2021. Saatavissa <https://www.sijoittaja.fi/52986/sijoittaja-muista-maantieteellinen-hajauttaminen/>
- Jenkey, C. 2020. Sadan viime vuoden pahimmat kriisit osakemarkkinoilla. Nordea Funds Magazine. Viitattu 19.3.2021. Saatavissa <https://nordeafundsmagazine.fi/artikkelit/sadan-viime-vuoden-pahimmat-kriisit-osakemarkkinoilla>
- Juonala, J. 2020. Karu aikajana paljastaa: näin epidemia vyöryi Wuhanista maailmalle – ja näin Suomi reagoi. Ilta-Sanomat. Viitattu 23.3.2021. Saatavissa <https://www.is.fi/kotimaa/art-2000006457313.html>
- Kauppalehti.fi. 2012. Miten määritellään "piensijoittaja"? Viitattu 16.2.2021. Saatavissa <https://keskustelu.kauppalehti.fi/5/i/keskustelu/thread.jspa?messageID=5191820>
- Laakso, S. Mitä lyhyeksi myynti eli shorttaaminen on? LYNX. Viitattu 18.3.2021. Saatavissa <https://www.lynxbroker.fi/sijoitusblogi/artikkelit/lyhyeksi-myynti/>
- Laakso, S. Valuuttariski ja salkun valuuttasuojaus. LYNX. Viitattu 16.3.2021. Saatavissa <https://www.lynxbroker.fi/sijoitusblogi/artikkelit/valuuttariski-ja-salkun-valuuttasuojaus/>
- Lounasmeri, S. 2015. Sijoitusrahasto-opas. Pörssisäätiö. Saatavissa https://www.porssisaatio.fi/wp-content/uploads/2015/05/sijoitus_rahasto_opas_2015_b.pdf
- Lounasmeri, S. 2018. Sijoittajan korko-opas. Pörssisäätiö. Saatavissa https://www.porssisaatio.fi/wp-content/uploads/2011/12/korko_opas_2018_www.porssisaatio.fi_.pdf .
- LYNX. Dow Jones. Viitattu 19.3.2021. Saatavissa <https://www.lynxbroker.fi/indeksit/dow-jones/>
- LähiTapiola 2020. Joka kolmas suomalainen ei siedä tappioita sijoituksistaan – tappion pelko juurruttaa suomalaiset tilisäästäjiksi. Viitattu 14.3.2021. Saatavissa <https://www.lahitapiola.fi/tietoa-lahitapiolasta/uutishuone/uutiset-ja-tiedotteet/uutiset/uutinen/1509563117041>
- Macrotrends. Dow Jones - DJIA - 100 Year Historical Chart. Viitattu 19.3.2021. Saatavissa <https://www.macrotrends.net/1319/dow-jones-100-year-historical-chart>
- MandatumTrader 2019. Tunnetko treidaajat, kontraajat ja holdarit? Markkinoilla liikkuu monenlaisia sijoittajia. Viitattu 16.3.2021. Saatavissa

<https://www.mandatumtrader.fi/traderace/trader-sisallot/tunnetko-treidaajat-kontraajat-ja-holderit-markkinoilla-liikkuu-monenlaisia-sijoittajia/>

Muttonen, I. 2016. Haaga-Helia ammattikorkeakoulun liiketalouden opiskelijoiden elämäntilanne ja motiivit säästämässä ja sijoittamisessa. Helsinki: Haaga Helia ammattikorkeakoulu Oy.

Myllyoja, N. 2015. Sharpen luku, beta ja volatilitteetti – mittaa tuoton suhdetta riskiin ennen kuin itseesi. Nordnet. Viitattu 8.3.2021. Saatavissa <https://www.nordnet.fi/blogi/sharpen-luku-beta-ja-volatilitteetti-mittaa-tuoton-suhdetta-riskiin-ennen-kuin-itseesi/>

Nieminen, M. 2019. Onko listaamattomiin yhtiöihin sijoittaminen kannattavaa? Salkunrakentaja. Viitattu 18.2.2021. Saatavissa <https://www.salkunrakentaja.fi/2019/07/onko-listaamattomiin-yhtioihin-sijoittaminen-kannattavaa/>

OP 2021a. ETF-sijoittaminen ja ETF-rahastot. Viitattu 2.3.2021. Saatavissa <https://www.op.fi/henkiloasiakkaat/saastot-ja-sijoitukset/osakesijoitukset/etf>

OP 2021b. Haaveissa asuntosijoittaminen ja ensimmäinen sijoitusasunto? Viitattu 4.3.2021. Saatavissa <https://www.op.fi/henkiloasiakkaat/teemat/asuminen/haaveissa-asuntosijoittaminen>

Osakesijoittaja 2021a. Indeksirahastot sijoituskohteena 2021. Viitattu 28.2.2021. Saatavissa <https://www.osakesijoittaja.fi/indeksirahastot-sijoituskohteena/>

Osakesijoittaja 2021b. Sijoitusrahastot ja rahastotyytit – Näin valitset oikean sijoitusrahaston. Viitattu 28.2.2021. Saatavissa <https://www.osakesijoittaja.fi/rahastosijoittaminen/sijoitusrahastot/>

Pankkiasiat.fi 2020. Markkinariski. Viitattu 7.3.2021. Saatavissa <https://pankkiasiat.fi/markkinariski>

Pankkiasiat.fi. Sharpen luku. Viitattu 9.3.2021. Saatavissa <https://pankkiasiat.fi/sharpen-luku>

Pankkiopas 2021. Valuuttasijoittaminen. Viitattu 2.3.2021. Saatavissa <https://pankkiopas.com/valuuttasijoittaminen.html>

Peura, P. 2021. Kolme kiinnostavaa kryptovaluuttaa vuonna 2021. Sijoittaja.fi. Viitattu 4.3.2021. Saatavissa <https://www.sijoittaja.fi/267907/kolme-kiinnostavaa-kryptovaluuttaa-vuonna-2021/>

- Pörssisäätiö 2017. Tee sijoitussuunnitelma. Viitattu 18.2.2021. Saatavissa <https://www.porssisaatio.fi/blog/2017/03/14/tee-sijoitussuunnitelma/>
- Roine, S & Savikko, M. 2009. Sijoitusrahasto-opas. Pörssisäätiö. Viitattu 2.3.2021. Saatavissa https://www.porssisaatio.fi/en/wp-content/uploads/2012/01/28002-sijoitusrahasto_opas_FI_lores.pdf
- Salander, T. 2020. Piensijoittaja ja COVID-19. Rovaniemi: Lapin ammattikorkeakoulu.
- Salkkuinfo 2014. Eri osakesarjat. Viitattu 22.2.2021. Saatavissa <https://salkku.info/osakkeet/eri-osakesarjat>
- Saloheimo, V. 2019. Tiedosta sijoittamisen riskit. Viisas raha. Viitattu 6.3.2021. Saatavissa <https://viisasraha.fi/Oma-talous/Tiedosta-sijoittamisen-riskit>
- Santtu. 2016. Mikä sijoittajatyyppe olet? Opiskelijabudjetilla.fi. Viitattu 12.3.2021. Saatavissa <https://opiskelijabudjetilla.com/2016/02/19/mika-sijoittajatyyppe-olet/>
- Sijoittaja.fi 2019. Osakemarkkinoiden kaksi vuosikymmentä – poimi tärkeimmät opit. Viitattu 26.3.2021. Saatavissa <https://www.sijoittaja.fi/144229/osakemarkkinoiden-kaksi-vuosikymmenta-poimi-tarkeimmat-opit/>
- Sijoittaja.fi 2020a. Mihin voi sijoittaa? Viitattu 17.2.2021. Saatavissa <https://www.sijoittaja.fi/sijoittaminen/mihin-voi-sijoittaa/>
- Sijoittaja.fi 2020b. Miksi sijoittaa. Viitattu 15.2.2021. Saatavissa <https://www.sijoittaja.fi/sijoittaminen/miksi-sijoittaa/>
- Sijoittaja.fi 2020c. Piensijoittajat pyörittävät markkinaa ja institutionaaliset sijoittajat ovat ihmeissään. Viitattu 29.1.2021. Saatavissa <https://www.sijoittaja.fi/230030/piensijoittajat-pyorittavat-markkinaa-ja-institutionaaliset-sijoittajat-ovat-ihmeissaan/>
- Sijoittaja.fi 2020d. Rahastot. Viitattu 23.2.2021. Saatavissa <https://www.sijoittaja.fi/sijoittaminen/mihin-voi-sijoittaa/rahastot/>
- Sijoittaja.fi 2020e. Sijoittaja.fi tutki – kannattaako ajallinen hajauttaminen? Viitattu 11.3.2021. Saatavissa <https://www.sijoittaja.fi/85153/sijoittaja-fi-tutki-kannattaako-ajallinen-hajauttaminen/>
- Sijoittaja.fi 2021a. 10 vuoden säästämällä 40 vuoden eläkesäästöt? Viitattu 23.2.2021. Saatavissa <https://www.sijoittaja.fi/53597/korkoa-korolle/>
- Sijoittaja.fi 2021b. Hallitse riskit. Viitattu 6.3.2021. Saatavissa <https://www.sijoittaja.fi/sijoittaminen/hallitse-riskitpienenna-riskia/>

- Sijoittaja.fi. Allokaatio. Viitattu 9.3.2021. Saatavissa <https://www.sijoittaja.fi/sijoittaminen/hallitse-riskitpienenna-riskia/allokaatio/>
- Sijoittaja.fi. Hajautus (omaisuuslajin sisällä). Viitattu 10.3.2021. Saatavissa <https://www.sijoittaja.fi/sijoittaminen/hallitse-riskitpienenna-riskia/hajautus/>
- Sijoitustieto 2015. Johdannaiset - Suojausta, spekulointia ja arbitraasia. Viitattu 4.3.2021. Saatavissa <https://www.sijoitustieto.fi/johdannaiset>
- Sijoitustieto 2018. Sijoituslajit – aloittelijan opas. Viitattu 3.3.2021. Saatavissa <https://www.sijoitustieto.fi/sijoitusartikkelit/sijoituslajit-aloittelijan-opas>
- Sijoitustieto 2018. Volatiliteetti – Markkinoiden pelkokerroin. Viitattu 8.3.2021. Saatavissa <https://www.sijoitustieto.fi/volatiliteetti>
- Slotte, J. 2002. Kuluttajan sijoituskäyttäytyminen ja siihen vaikuttavat tekijät. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Säästöpankki 2021. Sijoittamisen riskit. Viitattu 7.3.2021. Saatavissa <https://www.saastopankki.fi/fi-fi/asiakaspalvelu/vinkit/saastaminen-ja-sijoittaminen/sijoittamisen-riskit>
- Taloussanommat 2014. Osakesijoittaja. Osakevälittäjät – Osakevälittäjien hintavertailu 2021. Viitattu 28.1.2021. Saatavissa <https://www.osakesijoittaja.fi/osakesijoittaminen/osakevalittajat/>
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Muuntuneet koronavirukset. Viitattu 23.2.2021. Saatavissa <https://thl.fi/fi/web/infektiotaudit-ja-rokotukset/ajankohtaista/ajankohtaista-koronaviruksesta-covid-19/tarttuminen-ja-suojautuminen-koronavirus/muuntuneet-koronavirukset>
- Varantola, K. 2020. Treidaaminen vs. "pitkä salkku". Rahastoori. Viitattu 16.2.2021. Saatavissa <https://rahastoori.fi/treidaaminen-vs-pitka-salkku/>
- Visma 2020. Osinko – mitä tarkoittaa osinko? Viitattu 19.2.2021. Saatavissa <https://www.visma.fi/epasseli/kirjanpidon-sanakirja/o/osinko/>
- Yle. 2020. Pörssi on toipunut koronasta ja piensijoittajia on enemmän kuin koskaan – "Ajattelin, että hyvin pitkään aikaan ei tule tällaista ostopaikkaa". Viitattu 17.4.2021. Saatavissa <https://yle.fi/uutiset/3-11589548>

Liitteet

Liite 1. Haastattelulomake

Koronaviruksen vaikutukset sijoittamiseen piensijoittajien keskuudessa

 Pakolliset kentät merkitään asteriskilla (*) ja ne tulee täyttää lomakkeen viimeistelemiseksi.

1. Sukupuoli *

- Nainen
- Mies
- Muu

2. Ikä *

- Alle 15 vuotta
- 15 - 20 vuotta
- 20 - 30 vuotta
- 30 - 50 vuotta
- Yli 50 vuotta

3. Missä maakunnassa asut? *

- Ahvenanmaa
- Etelä-Karjala
- Etelä-Pohjanmaa
- Etelä-Savo
- Kainuu
- Kanta-Häme
- Keski-Pohjanmaa
- Keski-Suomi

- Kymenlaakso
- Lappi
- Pirkanmaa
- Pohjanmaa
- Pohjois-Karjala
- Pohjois-Pohjanmaa
- Pohjois-Savo
- Päijät-Häme
- Satakunta
- Uusimaa
- Varsinais-Suomi

4. Elämäntilanne *

- Opiskelija
- Työssäkäyvä
- Opiskelija ja työssäkäyvä
- En ole opiskelija tai työssäkäyvä

5. Sijoituskokemus *

- Alle 1 vuosi
- 1 - 3 vuotta
- 4 - 6 vuotta
- 7 - 10 vuotta
- Yli 10 vuotta

6. Sijoitussalkun koko

- Alle 1000 €
- 1000 € - 3000 €
- 4 000 € - 6 000 €
- 7 000 € - 10 000 €
- 10 000 € - 20 000 €
- 20 000 € - 50 000 €
- Yli 50 000 €

7. Sijoitussalkun koostumus

- Osakkeet
- Rahastot
- Osakerahastot
- Korkorahastot
- Yhdistelmärahastot
- Indeksirahastot
- ETF-rahastot
- Johdannaiset
- Sijoitusasunto
- Joku muu, mikä?

8. Mikä on ensisijaisesti sijoittamisesi tavoite?

- Eläke
- Asunto/kiinteistö
- Vaurastuminen
- Muu, mikä?

9. Mikä on sijoitusvarallisuutesi alkuperä?

- Palkka
- Perintö
- Lahja
- Opintolaina
- Muu, mikä?

10. Riskinottohalukkuutesi sijoitustoiminnassa *

11. Onko koronaviruspandemia vaikuttanut sijoituskäyttämiseesi? *

- Kyllä
- Ei

12. Miten pandemia-aika on vaikuttanut myynti-/ostopäätöksiisi? *

- Impulsiivisempia päätöksiä
- Harkitumpia päätöksiä
- Ei vaikutusta

13. Miten pandemia on vaikuttanut sijoitusvolyymiisi? *

- Lisääntynyt
- Vähentynyt
- Ei vaikutusta

14. Mistä syistä sijoitusvolyymisi on muuttunut? *

- Markkinoiden epävarmuus
- Tulevaisuuden epävarmuus
- Tiedon puute
- Pandemian aiheuttama oma taloudellinen tila
- Joku muu, mikä?

15. Miten pandemia on vaikuttanut arvopaperimarkkinoiden seurantaasi? *

- Lisääntynyt
- Vähentynyt
- Ei vaikutusta

16. Oletko pandemian aikana tehnyt jotain seuraavista?

- Jättänyt sijoitussalkun kokonaan rauhaan
- Myynyt tappiolla vahingon minimoimiseksi
- Yrittänyt ostaa "halvalla" arvonnousun toivossa?

17. Miten uskot pandemian vaikuttavan piensijoittajien käyttäytymiseen tulevaisuudessa?
